

VERENIGING VAN WATERBEDRIJVEN IN NEDERLAND

Bijlage Jaarverslag 2002
Normalisatie-activiteiten

Rapportage per onderwerp

Bijlage Jaarverslag 2002 Normalisatie-activiteiten

Organisatie ~ VEWIN (i.s.m. Kiwa, Rijswijk)
Postbus 1019
2280 CA RIJSWIJK
www.vewin.nl

Projectleider ~ ing. K.H. Poortema
Datum ~ mei 2003
VEWIN Nummer ~ 2003/12b/7500
Versie ~ definitief

INHOUD

1	Inleiding.....	4
1.1	Normalisatie	4
1.2	Afkortingen	5
2	Overzicht van de commissies	8
2.1	Financiën.....	8
2.2	Deelnemers	10
3	Rapportage normalisatie-activiteiten.....	11
3.1	Indeling/opzet van de rapportages.....	11
3.2	Beleid	13
3.2.1	CEN/TC164.....	13
3.3	Normen met directe relatie naar drinkwaterkwaliteit.....	17
3.3.1	CEN/TC164/WG3.....	17
3.3.2	CEN/TC164/WG3/AHG1	19
3.3.3	CEN/TC164/WG3/AHG2	20
3.3.4	CEN/TC164/WG3/AHG3.....	21
3.3.5	CEN/TC164/WG3/AHG5.....	22
3.3.6	CEN/TC164/WG3/AHG6.....	23
3.3.7	CEN/TC164/WG9.....	25
3.3.8	CEN/TC230.....	26
3.3.9	CEN/TC230/WG1 en ISO/TC147/SC2	28
3.3.10	CEN/TC230/WG3.....	30
3.3.11	CEN/TC308.....	31
3.4	Normen distributie	33
3.4.1	CEN/TC69/WG7	33
3.4.2	CEN/TC155.....	34
3.4.3	CEN/TC155/WG12	36
3.4.4	CEN/TC155/WG14	37
3.4.5	CEN/TC155/WG17	39
3.4.6	CEN/TC164/WG1.....	40
3.4.7	CEN/TC164/WG5.....	41
3.4.8	CEN/TC164, 165/JWG.....	42
3.4.9	CEN/TC164, 165/JWG/TG2	43
3.4.10	CEN/TC192/WG6.....	44
3.4.11	CEN/TC203/WG1, WG3, WG8 en WG9	46
3.4.12	CEN/TC219/SC2.....	47
3.4.13	ECISS/TC29/SC4.....	49
3.4.14	ECISS/TC29/SC1, SC3 en SC5.....	52
3.4.15	NC 310 004 (herziening NEN 3650).....	53
3.4.16	CENELEC 71-2.....	55
3.5	Normen watermeting en binneninstallaties.....	56
3.5.1	CEN/TC92.....	56
3.5.2	CEN/TC92/WG2	57
3.5.3	NEC 57-1	58
3.5.4	CEN/TC164/WG2.....	59
3.5.5	CEN/TC164/WG4.....	60
3.5.6	CEN/TC164/WG13	61

1 Inleiding

In dit rapport wordt verslag gedaan van de in 2002 door Kiwa verrichte normalisatieactiviteiten. Tevens wordt in een commissieoverzicht de begrote en bestede budgetten per commissie aangegeven.

1.1 Normalisatie

Ten behoeve van Europese normalisatieactiviteiten neemt Kiwa deel aan verschillende Program Committees (PC's), Technical Committees (TC's), Working Groups (WG's), Ad-Hoc Groups (AHG's) en Nederlandse Commissies (NC's). De deelname wordt uitgevoerd in opdracht van VEWIN.

Doel van deze activiteiten is het onderhouden en tot stand brengen van 'International Standards' voor de Nederlandse drinkwatervoorziening.

Europese normalisatieactiviteiten worden uitgevoerd onder coördinatie van de European Committee for Standardization (CEN). Leden van CEN zijn de nationale normalisatie-instituten. De coördinatie van de technische werkzaamheden is in handen van de Technical Board (BT). In principe worden onderwerpen door een door de BT ingestelde Technical Committee (TC) of onder de TC vallende subcommissie (SC) behandeld. Het secretariaat van een TC wordt gevoerd door één van de leden (voor Nederland is dit meestal het NEN). De TC is de stuurgroep waar de afstemming en coördinatie van de werkzaamheden plaatsvindt (de coördinerende TC wordt aangeduid met 'plenair'). De voornaamste TC voor de Nederlandse drinkwatervoorziening is de CEN/TC 164 'Water Supply'. Verder heeft de TC 164 raakvlakken met verschillende andere TC's waarvan de CEN/TC 155 'Plastics piping systems and ducting systems' een belangrijke is.

Een TC of SC kan, voor de effectieve behandeling van een bepaald deel van haar taak, een Working Group (WG, werkgroep), instellen. Een WG heeft een duidelijke omschreven taak en een tijdelijk karakter. De CEN/TC 164 bestaat momenteel uit 17 werkgroepen, die totaal circa 190 normen/workitems behandelen.

Een werkgroep heeft de mogelijkheid om tijdelijk een Ad-Hoc Group (AHG) op te richten. Verder heeft ieder land de mogelijkheid een schaduwcommissie ten behoeve van een bepaalde TC op te richten (voor Nederland zijn dit NC's). Een schaduwcommissie heeft een controlerende en signalerende functie ten behoeve van Nederlandse deelname aan de TC.

Bij het opstellen van een norm zijn de volgende stappen te onderscheiden:

- Stap 1: opstellen norm door een Werkgroep (WG)
- Stap 2: TC enquiry. Het document wordt aan de leden van de TC gestuurd met de vraag of het document voor commentaar kan worden gepubliceerd.
- Stap 3: CEN enquiry. De ontwerpnorm (prEN) is beschikbaar en wordt rondgestuurd aan de CEN leden voor commentaar.
- Stap 4: Formal vote. De Europese norm (EN) wordt ter stemming rondgestuurd aan de CEN leden.
- Stap 5: Publicatie. Bij voldoende positieve stemmen wordt de norm als Europese norm gepubliceerd (EN) en als Nederlandse norm (NEN-EN) overgenomen (eventueel in de Nederlandse taal)

Nederland is verplicht de Europese normen als Nederlandse norm (NEN-EN) over te nemen en overeenkomstige normen in te trekken.

1.2 Afkortingen

De volgende afkortingen komen in dit verslag voor:

AFNOR	=	Association Française de Normalisation
AHG	=	Ad-Hoc Groep
BCGW	=	Beleidscommissie Gas en Water van NEN
BRL-Cie	=	Beoordelingsrichtlijnen Commissie
BT	=	zie TB
CBT	=	Commissie Beveiligingstoestellen
CCW	=	Commissie Controle Watermeters
CE	=	Commission European
CEN	=	European Committee for Standardization
CENELEC	=	European Committee for Electrotechnical Standardization
CGCMD	=	Commissie Gezondheidsaspecten Chemicaliën en Materialen voor de Drinkwatervoorziening (VROM)
CLTK	=	Commissie Leidingen Thermoplastische Kunststoffen
CMC	=	CEN Management Center
COCOR	=	Coordinating Committee for the Nomenclature of Iron and Steel
CPD	=	Construction Products Directive; in Nederland bekend als de richtlijn bouwproducten (89/106/EEG)
CPDW	=	Construction Products in contact with Drinking Water

CvD	=	College van Deskundigen
CWA	=	CEN Workshop Agreement
EAS	=	European Acceptance Scheme
EC	=	Europese Commissie
ECISS	=	European Committee for Iron and Steel Standardization
EN	=	Europese Norm
EOTA	=	European Organisation for Technical Approvals
EU	=	Europese Unie
FDIS	=	Final Draft International Standard
GVK	=	GlasvezelVersterkte Kunststof
IP	=	Inspectieplatform
ILAC	=	International Laboratory Accreditation Cooperation
ISO	=	International Standardization Organisation
IWUN	=	Interprovinciale Werkgroep Uniformering Normmeterkasten
JWG	=	Joint Working Group
Kiwa	=	Certificatie en Keuringen, Water Research
NC	=	NormCommissie
NsC	=	Nederlandse SchaduwCommissie
NEN	=	Nederlandse norm / Nederlands Normalisatie instituut
NEN-EN	=	In Nederland uitgebrachte EN met oorspronkelijke EN-nr. (al dan niet vertaald)
NVN	=	Nederlandse VoorNorm
NWI	=	New Work Item
PC	=	Programming Committee
		Een PC is een adviesorgaan van de TB. Een PC wordt gevormd door een cluster van TC's met een bepaald gemeenschappelijk onderwerp. PC 7 'Milieu' adviseert over ten aanzien van de onderlinge afstemming van werkprogramma's.
prEN	=	Europese ontwerpnorm
RDG	=	Regionale Distributie Groep
RG-CPDW	=	Regulators Group for Construction Products in contact with Drinking Water
SABE	=	Strategic Advisory Body on Environment
SC	=	Sub-Committee
TB	=	Technical Board (is het hoogste beleidsorgaan van CEN)
		De TB houdt zich bezig met de programmering en sturing van het Europese normalisatiewerk.
TC	=	Technical Committee (CEN)
TF	=	zie TG

TG/AHG	=	Task Group/Ad Hoc Group
		Een werkgroep kan het werk uitbesteden aan een Task group of Ad-Hoc Group
TZW	=	Technologie Zentrum für Wasser
V-CN	=	VEWIN Commissie Normalisatie
VEWIN	=	Vereniging van Waterbedrijven in Nederland
V-WB	=	VEWIN Beheerscommissie Werkbladen Drinkwaterinstallaties
WG	=	Working Group
		Een TC kan het werk uitbesteden aan een werkgroep.

2 Overzicht van de commissies

2.1 Financiën

In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de commissies waaraan Kiwa namens VEWIN deelneemt en wordt inzicht gegeven in de begrote en bestede budgetten over 2002. Tabel 2 bevat het totaaloverzicht van begrote en bestede budgetten.

Tabel 1. Overzicht commissies en budgettering Kiwa (in euro's)

Naam		ONDERWERP		BUDGETTEN	
TC	SC	AHG		Kiwa	
PC	WG	JWG		BEGROOT	BESTEED
BELEID					
CEN	TC164, incl.	AHG1	Drinkwatervoorziening	15.500	15.500
Normen met directe relatie naar drinkwaterkwaliteit					
CEN	TC164	WG3	Effect materialen op waterkwaliteit	72.000	71.323
	TC164	WG3	AHG1 Fysisch Organoleptisch	9.000	8.942
	TC164	WG3	AHG2 Migratie uit organische mat., Postieve lijsten	14.000	9.644
	TC164	WG3	AHG3 Microbiologische aspecten van materialen	2.800	765
	TC164	WG3	AHG5 Migratie uit anorganische materialen	7.000	9.050
	TC164	WG3	AHG6 Migratie uit cementhoudende materialen	16.000	14.643
	TC164	WG9	Waterbehandeling (chemisch)	14.000	13.487
	TC230		Analytische chemie en kwaliteitsborging	3.000	2.901
	TC230	WG1	Analytisch chemische bepalingmethoden	8.000	8.073
CEN	TC230	WG3	Microbiologische bepalingmethoden	10.000	9.986
CEN	TC308		Standaarden voor slib	4.000	3.980
SUB-TOTAAL				159.800	152.794
Normen distributie					
CEN	TC69	WG7	Schuifafsluiters en vlinderkleppen	5.000	5.000
	TC155		Kunststofleidingen	9.000	9.000
	TC155	WG12	PE waterleiding	2.000	1.183
	TC155	WG14	Glasvezelversterkte kunststof	11.000	11.000
	TC155	WG17	Renovatie leidingsystemen	2.000	2.000
	TC164	WG1	Funct. eigenschappen. Hoofdleidingen	3.000	3.000
	TC164	WG5	Betonnen buizen	1.000	983
	TC164/165	JWG1	Leidingnetontwerp	5.000	5.000
	TC164/165	JWG1/TG 2	Druk-classificering	4.000	4.000
	TC192	WG6	Brandkranen, keerkleppen en Q-begrenzers	-	-
	TC203	WG1, 3, 8, 9	Gietijzeren buizen en hulpstukken	9.000	9.000
	TC219	SC2/WG1	Corrosie, Kathodische bescherming	15.500	15.500
ECISS	TC29	SC4	Coatings	11.000	11.000
	TC29	SC5	Stalen buizen voor drinkwater	3.000	3.000
NC	310 004		Herziening NEN 3650	19.000	19.000
CENELEC	BTF 71-2, SC9X	SC2	Invloed zwerfstromen op leidingen	3.000	3.000
SUB-TOTAAL				102.500	101.666
Normen watermeting en binneninstallaties					
CEN	TC92		Watermeters plenair	3.000	2.641

Naam TC SC AHG PC WG JWG	ONDERWERP	BUDGETTEN			
		Kiwa			
		BEGROOT	BESTEED		
TC92	WG2	Algemene eisen watermeters	10.000	7.515	
NEC	57-1	Uitlezing op afstand	1.000	0	
CEN	TC164	WG2	Funct. eigenschappen Drinkw. installaties	7.000	7.000
	TC164	WG4	Beveiliging van drinkwaterinstallaties	15.000	15.000
	TC164	WG13	Waterbehandelingsapparatuur in gebouwen	4.500	4.500
		SUB-TOTAAL	40.500	36.656	
Coördinatie Kiwa			13.640	13.789	
Diversen				9.206	
		TOTAAL Kiwa	331.940	329.611	

Tabel 2. Totaaloverzicht budgetten (in euro's)

	BUDGETTEN TOTAAL	
Kiwa (tabel 1)	331.940	329.611
NEN-bijdragen	34.930	34.930
Reis- en verblijfkosten niet-Kiwanen	12.000	2.800
Jaarverslag	9.100	7.500
TOTAAL NORMALISATIE	387.970	374.841

2.2 Deelnemers

Tabel 3 geeft per commissie aan welke schaduwcommissies (meestal een normcommissie) de CEN commissie schaduw en geeft een overzicht van de deelnemers die namens VEWIN de belangen van de bedrijfstak vertegenwoordigen. Verder wordt de achterban (terugkoppelen naar) van de betreffende CEN- of schaduwcommissie aangegeven.

Tabel 3. Overzicht CEN-commissies c.a., schaduwcommissies en deelnemers

Naam		NATIONALE SCHADUWCOMMISSIE.....			
TC	SC	AHG	NAAM	DEELNEMER (S)	LID CEN-	TERUGKOPPE-
PC	WG	JWG		NAMENS VEWIN	DELEGATIE	LING NAAR BE-
					NAMENS VEWIN	DRIJFSTAK VIA
Beleid						
NEN	BCGW			Stok, Poortema		V-CN
CEN	TC164, incl. AHG1		NC 349 164	Stok, Derwort	Stok,Merks, Derwort	V-CN
Normen met directe relatie naar drinkwaterkwaliteit						
CEN	TC164	WG3	NsC 349 164 03	Van de Meent, Van Ophem Rotermundt, Merks	Van de Meent, Merks	Raad van Bijstand
	TC164	WG3 AHG1	NsC 349 164 03	Van der Jagt	Van der Jagt	Raad van Bijstand
	TC164	WG3 AHG2	NsC 349 164 03	P.M. van Berkel	P.M. van Berkel	Raad van Bijstand
	TC164	WG3 AHG3	NsC 349 164 03	Van der Kooij	Van der Kooij	Raad van Bijstand
	TC164	WG3 AHG5	NsC 349 164 03	Slaats	Slaats	Raad van Bijstand
	TC164	WG3 AHG6	NsC 349 164 03	Slaats, Elzenga	Slaats	Raad van Bijstand
	TC164	WG9	NsC 349 164 03	Heinen	Heinen	Raad van Bijstand
	TC230		NC 390 147	P.M. van Berkel	Van Berkel	Raad van Bijstand
	TC230	WG1	NC 390 147	Noij, Van Leerdam	Noij	Raad van Bijstand
ISO	TC147	SC2	NC 390 147	Noij, Van Leerdam	Noij	Raad van Bijstand
CEN	TC230	WG3	NC 390 016	Nobel	Nobel	Raad van Bijstand
ISO	TC147	SC4	NC 390 016	Nobel	Nobel	Raad van Bijstand
CEN	TC308		NC 390 147	Van der Jagt	Van der Jagt	Raad van Bijstand
Normen distributie						
CEN	TC69	WG7	NC 341 077	Van der Westen	Van der Westen	BRL-Cie
	TC155		NC 349 070	M.A. van Berkel	M.A. van Berkel	CLTK
	TC155	WG12	NC 349 070	Van Driel	Van Driel	CLTK
	TC155	WG14	NsC 349 070 61	M.A. van Berkel	M.A. van Berkel	CLTK
	TC155	WG17	NsC 390 147 71	Mekes	Mekes	RDG's
	TC164	WG1	NsC 349 164 01	Anema, Pantophlet, Van Rijsbergen	Anema	RDG's
	TC164	WG5	NC 349 164	Stok, Derwort	Van Vreeswijk	CvD Beton. s.
	TC164/165	JWG1	NsC 349 164 01	Kreber, Pantophlet	Klapwijk	RDG's
	TC164/165	JWG1 TG 2	NsC 349 164 01	Kreber, Pantophlet	Klapwijk	RDG's
	TC192	WG6	NC 349 032	Van der Westen, Valstar, Bousma, Krab, Rutten	Van der Westen	BRL-Cie
	TC203	WG1, 3, 8, 9	NC 349 073	Valstar, Ramchandani	Valstar, Ramchandani	BRL-Cie
	TC219	SC2	NC 310 004 01/06	Baars	Baars	RDG's
ECISS	TC29	SC4	NsC 310 004 02	De Visser, Ramchandani	Ramchandani	BRL-Cie
	TC29	SC1,3 5	NC 341 074	De Visser, Ramchandani	Ramchandani	BRL-Cie
NEN	Herziening NEN 3650		NC 310 004	Kreber, Anema, Pantophlet	-	RDG's
CENELEC	BTTF 71-2 en SC9XSC2		NC 310 004 01/06	Baars	Baars	RDG's
Normen watermeting en binneninstallaties						
CEN	TC92		NC 349 029	De Waal Malefijt, Van der Burg	Van der Burg	CCW
	TC92	WG2	NC 349 029	De Waal Malefijt, Van der Burg	Van der Burg	CCW
NEC	57-1		NC 349 029	Van der Burg	Van der Burg	CCW
CEN	TC164	WG2	NsC 349 164 02	Stok, Van der Blom	Stok	V-WB
	TC164	WG4	NsC 349 164 04	Derwort	Derwort	CBT
	TC164	WG13	NsC 349 164 13	Van der Westen	Van der Westen	BRL-Cie

3 Rapportage normalisatie-activiteiten

De normalisatie-activiteiten zijn in de volgende categorieën ingedeeld:

- **Beleid**, uitgewerkt in paragraaf 3.2;
- **Functionele met directe relatie naar drinkwaterkwaliteit**, uitgewerkt in paragraaf 3.3;
- **Normen distributie**, uitgewerkt in paragraaf 3.4;
- **Normen watermeting en binneninstallaties**, uitgewerkt in paragraaf 3.5;

In deze hoofdstukken zijn de rapportages van de daaronder gerangschikte normalisatie-onderwerpen per commissie of werkgroep opgenomen.

3.1 Indeling/opzet van de rapportages

Per commissie wordt verslag gedaan van de uitgevoerde activiteiten in de volgende opzet en indeling.

De opzet van de rapportages is steeds dezelfde en is onderverdeeld in een algemeen deel, een inhoudelijk deel en een financieel deel. De opzet ziet er als volgt uit:

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	:	1)
Commissie/werkgroep onderwerp	:	2)
Naam deelnemer (s)	:	3)
Bedrijf deelnemer (s)	:	3)
Nederlandse schaduw commissie	:	4)
NEN-nummer	:	5)
Terugkoppelen naar	:	6)

II Inhoud

A. Doelstelling

(taak van de commissie/werkgroep en te leveren (tussen)producten c.q. normen)

B. Voortgang/resultaten en conclusies

(beschrijving van activiteiten en resultaten in de verslagperiode; toelichting op eventuele over- c.q. overschrijding budget; zie III).

C. Onderzoek volgende periode

(geplande activiteiten en resultaten in de verslagperiode(n))

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begr.)	:
Besteding in het 1e halfjaar	:
Besteding in het verslagjaar	:

Toelichting:

- 1) Bijv.: 'CEN/TC164/WG2'
- 2) Bijv.: 'Programma Commissie Waterkringloop'
- 3) Als er naast een Kiwa-deelnemer ook nog iemand van een waterleidingbedrijf deelneemt, dan wordt tevens melding gemaakt van deze deelnemer (met daarbij vermelding van de bedrijfsnaam).
- 4) Bijv.: 'Invloed van materialen op de drinkwaterkwaliteit'
- 5) Bijv.: NsC 349 164 03
- 6) Code commissie/werkgroep waaraan de deelnemer(s) inhoudelijk terugkoppelen.

3.2 **Beleid**

3.2.1 **CEN/TC164**

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	: CEN/TC164
Commissie/werkgroep onderwerp	: Drinkwatervoorziening
Naam deelnemer (s)	: ir. L.M.J.I. Stok en W.R.F. Derwort
Bedrijf deelnemer (s)	: Tilburgsche Waterleiding Maatschappij en Kiwa C&K
Nederlandse schaduw commissie	: Drinkwatervoorziening
NEN-nummer	: NC 349 164
Terugkoppelen naar	: V-CN

II Inhoud

A. Doelstelling

Het begeleiden en coördineren van werkgroepen die geharmoniseerde of vrijwillige Europese normen opstellen voor de drinkwatervoorziening.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

In 2002 heeft de TC164 tweemaal vergaderd: te Charleroi (België) in april en te Lyon (Frankrijk) in november.

JWG1 (document TC164/N 1396)

De enquiry over de prEN1295-3 die 12 maanden duurde binnen de TC's 164 en 165 geeft aan dat er geen reële kans bestaat voor voldoende acceptatie voor een Europese norm. Er wordt voorgesteld om in plaats van een norm een Technisch Specificatie op te stellen opdat de waardevolle technische informatie niet verloren gaat. Er is binnen TG1 besloten om toch nog een poging te doen om één berekeningsmethode te normaliseren voor ondergrondse buizen. Voorstel: TC164 moet een resolutie opstellen evenals TC165 heeft gedaan over prEN1295-3, namelijk dat er geen EN-norm van komt. Dat betekent dat de bestaande 'stand-still' afspraak kan komen te vervallen.

Het document over druk-classificering (TC164/165/JWG1 valt administratief onder TC165) is gereed voor publieke enquiry binnen CEN. De interne enquiry binnen de TC's is inmiddels afgerond.

WG1

Met betrekking tot document TC155/ENV1046 (normvoorontwerp over thermoplastische buizen) wordt opgemerkt dat het is geschreven als een praktijkrichtlijn en niet als een EN. Het is inmiddels duidelijk dat een ENV nu als TS moet worden beschouwd. Dit document moet worden bestudeerd in relatie tot EN805 of er mogelijke conflicten bestaan. Een eerste studie laat echter geen conflicten zien. Mochten deze er toch zijn dan wordt voorgesteld dat de aanpassingen in beginsel in de ENV worden gedaan en niet in EN805. Het komt dan neer op een overleg tussen de voorzitters van TC164/WG1 en die van TC155. Opgemerkt wordt dat de huidige EN1046 niet ingaat op drukclassificering. In dit document wordt gesproken over de invloed van externe krachten door gronddekking. Dhr. Miller heeft toegezegd de TC164 bij de komende vergadering verder te informeren. Er wordt vooralsnog van uitgegaan dat beide documenten naast elkaar kunnen blijven voortbestaan.

WG2

Dhr. Prüfrock heeft gemeld dat WG2 teleurgesteld heeft moeten constateren dat de prEN 806-2 is afgestemd door de landen Italië, Frankrijk en Groot-Brittannië met een groot 'stemgewicht'. (ook Nederland heeft negatief gestemd). Hoe moet het verder gaan met 806-2? Hierover is een enquête gedaan. Conclusie hieruit is dat WG2 nog een poging zal doen om tot een EN te komen en via een bewerking en tweede formal vote tot een EN 806-2 te komen. Voor Nederland is dat de mogelijkheid om de ingediende opmerkingen (met name die over waterslag aspecten) alsnog in de norm verwerkt te krijgen. Andere projecten zoals 806-4 en 806-5 zijn met instemming van de WG2 in 'de wacht' gezet totdat duidelijk is dat de 806-2 afgerond kan worden tot een EN. Als dat duidelijk wordt, zullen de delen 4 en 5 volgens dhr. Prüfrock in drie maanden kunnen worden afgerond.

Italië meldt dat Italië niet plotseling negatief heeft gestemd maar pas nadat bleek dat de ingediende commentaren in het geheel niet waren verwerkt. Er is bovendien geen duidelijke terugkoppeling geweest over de reden waarom de commentaren van Italië niet zijn verwerkt. (dit is ook de ervaring van Nederland voor wat betreft de ingediende commentaren). Vanuit verschillende delegaties wordt WG2 aanbevolen een vergadering te beleggen om de ingediende commentaren met elkaar goed te kunnen bespreken. De laatstgehouden plenaire WG2 vergadering vond plaats in 1998 en de eerdere commentaarbespreking dateren zelfs uit 1996. Wil een tweede formal vote zin hebben, dan moeten de commentaren goed worden besproken. Dhr. Prüfrock heeft gemeld dat WG2 begin 2003 een vergadering zal beleggen.

WG3

Men werkt aan metalen en cementeuze producten. Er bestaan op dit moment nog geen officiële workitems voor deze activiteiten, maar deze zullen nu worden aangevraagd. De reden waarom dit op zich heeft laten wachten is omdat eerst duidelijkheid verkregen moest worden over het 'Regulatory Framework' dat de Europese Commissie eerst moest vaststellen. Op basis hiervan kan WG3 dan nu de testmethoden gaan opstellen. De 'Regulators Group' is in oktober 2002 geïnformeerd over de termijn waarin WG3 het realistisch acht om de normen voor metalen en cementeuze materialen en de daarbij behorende norm voor testmethoden af te kunnen ronden (2006 in plaats van 2005). De Regulators Group heeft hierop tot dusverre niet afwijzend gereageerd.

Dhr. Merks brengt de drie resoluties zoals beschreven in N 1389 onder de aandacht.

Dhr. Lindner (DVGW) vraagt zich af of de door WG3 als realistisch gepresenteerde termijnen wel zo realistisch zullen zijn. Zijn ervaring is dat het heel veel tijd kost om over testmethoden acceptatie te krijgen bij partijen als industrie en de waterleverende bedrijven.

WG4

Er moet een beslissing genomen worden over de opvolging van dhr. Montout. (dhr. Franco van CSTB werd genoemd als kandidaat). Nederland stelt voor om die vraag eerst voor te leggen aan WG4. Duitsland meldt dat zij dat ondersteunen. Duitsland maakt zich daarnaast ook zorgen over de huidige gang van zaken bij de productnormen waar onvoldoende over wordt gecommuniceerd tussen de AHG's en de WG4. De toezegging wordt gedaan dat WG4 zal worden geconsulteerd en dat TC164 naast de cv van Franco ook de mening van WG4 zal krijgen.

Met betrekking tot het voorstel over een zogenaamde paraplu-norm wordt verklaard dat het hier gaat om een algemeen antwoord op de anders voor alle productnormen apart op te stellen 'annex Z'. Dit voorstel zal binnen WG4 nog nader worden besproken.

WG5

Er is geen nieuws gemeld.

WG6

Deze werkgroep is niet actief; er valt dus niets te melden.

WG7

De procedure voor formal vote wordt bekrachtigd.

WG8

Er blijkt een dubbeling te zijn in de door WG7 en WG8 onderhanden zijnde projecten. Dit zal worden besproken tijdens de komende WG8-vergadering.

De TC wordt gevraagd door middel van een resolutie een besluit te nemen over het herzien van de EN817 (Mechanische mengkranen PN10, vastgesteld in 1997).

WG9

Dhr. Marroni deelt mee dat er een constructief gesprek heeft plaatsgevonden met onder andere Kiwa over het principiële standpunt dat Nederland inneemt. Het is gelukt de problemen op te lossen door het toevoegen van enkele artikelen in de WG9-normen.

WG9 vraagt TC164 akkoord te gaan met een aantal nieuwe workitems waar WG9 zich mee bezig wil gaan houden. Het betreft vooral revisies van bestaande normen.

WG9 vraagt TC164 akkoord te gaan met de resoluties zoals opgenomen in document N1394.

Het verzoek om wat langer de tijd te krijgen dan de standaard vijf jaar voor het herzien van normen zal worden overgenomen door TC.

WG10

WG10 wil de huidige workitems eerst afgerond hebben (tot status van interne CEN-enquiry) voordat aan nieuwe workitems wordt begonnen. Een nieuw workitem is het nagaan van de energieopname/-afgifte bij alle warmtapwaterbereiders ten behoeve van een zogenaamd Energielabel.

TC164 wordt gevraagd een resolutie te aanvaarden waarin de huidige normontwerpen voor enquiry mogen gaan. Met betrekking tot het aangaan van een workitem over het energielabel wordt de TC geadviseerd na te gaan dat er liaisons tot stand komen met bijvoorbeeld CENELEC. Het is te voorzien dat deze liaisons nuttig zullen zijn. Dhr. Olivier nodigt WG10 uit het secretariaat een lijst van gewenste liaisons toe te sturen zodat een en ander officieel kan worden aangevraagd (document N1407 bevat informatie over een liaison met EHI. Dhr. Griffiths heeft met de president van EHI al contact opgenomen).

Met betrekking tot de uitvoering van de dubbele/enkele wand is in het normontwerp tot dusverre geen referentie opgenomen naar EN1717. Alleen voor wat betreft de keerklep in de aansluiting is een en ander vermeld. Nederland wordt uitgenodigd om met een wijzigingsvoorstel te komen voor een verwijzing naar EN1717 zodat de risico-analyse voor wat betreft dit onderdeel niet vergeten wordt.

Deze wijziging zal verwerkt worden voordat het normontwerp voor interne enquiry zal worden uitgestuurd.

WG11

Er is geen nieuws gemeld.

WG12

Dhr. Sanvito geeft aan dat het toepassingsgebied van de norm voor flexibele aansluitleidingen beperkt blijft tot sanitair gebruik. Sanvito geeft aan dat hieronder ook de toepassing als aansluitleiding voor vlotterkranen valt. Verder geeft hij aan dat de duurzaamheid een zeer belangrijke rol zal spelen in de norm. Echter er is geen rekening gehouden met de duurzaamheid van deze producten bij uitwendig contact met water in de stortbak. Alleen Nederland blijkt hier een probleem in te zien. Geadviseerd wordt om dit aspect in de WG verder aan de orde te stellen.

WG13

Het Verenigd Koninkrijk begint met de aankondiging dat hun officieel standpunt is dat zij bezwaar hebben tegen een verkiezing van dr. Wagner als voorzitter van de WG. Men stelt dat een dergelijke verkiezing in strijd is met enkele CEN-regels. Verder stelt men dat dhr. Sassot al gekozen was, er onvoldoende draagvlak is voor dhr. Wagner en dat er ernstige twijfel bestaat dat

dhr. Wagner in staat is om een norm in een sfeer van consensus tot stand te brengen.

Frankrijk licht de eigen stemverklaring toe. Men vond het niet gepast om voor de eigen kandidaat te stemmen en bovendien heeft Frankrijk al binnen TC164 een groot aantal voorzitters voor WG's geleverd (Frankrijk levert de voorzitter van TC164 en vijf WGvoorzitters).

Formeel gesproken is het de taak van de TC om een voorzitter van een WG te benoemen. In principe is het dus een zaak van alle CEN-leden uit de TC om een stemverklaring af te geven. Men behoeft dus niet actief aan de WG deel te nemen om te mogen stemmen.

Spanje vindt de opstelling van het Verenigd Koninkrijk afkeurenswaardig en pleit voor dr. Wagner en een constructieve opstelling. Spanje meldt dat haar kandidatuur voor een Spaanse voorzitter is geblokkeerd.

België licht toe dat dhr. Hendrixs actief gezocht had naar een opvolging en dat binnen de WG13 aan de orde heeft gesteld. Er was naar het oordeel van België binnen WG13 consensus bereikt dat dhr. Sassot de voorzitter zou zijn en dat België het secretariaat zou blijven voeren. België meldt dat de Spaanse kandidaat zich uit eigen beweging heeft teruggetrokken. België is het verder eens met het Verenigd Koninkrijk.

Dhr. Olivier bevestigt het uit eigen beweging intrekken van de Spaanse kandidaat. Hij is echter van mening dat het niet correct is om het eerste voorstel van de WG13 met betrekking tot dhr. Sassot te beschouwen als zijnde bereikt in consensus. Het Verenigd Koninkrijk en Duitsland zijn het fundamenteel met elkaar oneens.

De president van Aqua Europa die aanwezig is als 'observer' van TC164 spreekt over het instellen van een AHG onder WG13 die het proces beter kan begeleiden en de betwijfelde neutraliteit kan helpen waarborgen.

Duitsland stelt dat er over het voorzitterschap inmiddels vier stemmingen hebben plaatsgevonden; twee keer binnen de WGen twee keer door TC164. Drie keer is dr. Wagner gekozen. Duitsland vindt dat het nu genoeg is geweest en uit het oogpunt van 'fair play' verzoekt men de verkiezing van dhr. Wagner te accepteren. Duitsland uit kritiek op de wijze waarop in de afgelopen periode 'op de man is gespeeld'. Met name dhr. Bowden heeft met zijn e-mails voor veel ergernis gezorgd. Duitsland respecteert dhr. Sassot en erkent de competenties van hem. Echter de laatste stemming was in het voordeel van dhr. Wagner en dat moet ook gerespecteerd worden.

Italië bevestigt de positieve stem voor dhr. Wagner en verbaast zich over de commotie omdat de stemming heeft plaatsgevonden conform de CEN-procedure.

Dhr. Olivier sluit de discussie en stelt vast dat er geen grond is om de verkiezing van dhr. Wagner voor het voorzitterschap in twijfel te trekken en bevestigt op grond daarvan dat dhr. Wagner de voorzitter is en blijft.

Met betrekking tot het werkprogramma van WG13 kan het volgende worden gemeld. Voor wat betreft de norm over ontharders wordt nog eens verwezen naar de TC164 resolutie 217, genomen tijdens de vergadering te Zürich, waarin wordt afgesproken dat er geen twee aparte normen moeten worden opgesteld maar één norm waarin beide type ontharders zijn opgenomen en beschreven. Er zal geen waardeoordeel over één van de twee typen worden gegeven. De norm moet gaan over de prestatie-eisen van deze apparatuur.

Dhr. Olivier legt de volgende resoluties met betrekking tot het workitem over ontharders voor:

- resolutie 1: het workitem wordt geschrapt;
- resolutie 2: het workitem wordt door een andere WGOvergenomen (WG9);
- resolutie 3: het workitem blijft bij WG13, echter met ondersteuning/toezicht van de zogenaamde TC-adviesgroep bestaande uit vertegenwoordigers van CEN CMC, dhr. Harper, WG3.

De TC164 stemming over deze resoluties levert het volgende op:

- Frankrijk en Duitsland voor resolutie 1;
- Finland voor resolutie 2;
- Nederland, Oostenrijk, België, Denemarken, Ierland, het Verenigd Koninkrijk, Zwitserland en Italië voor resolutie 3.

Wagner geeft vervolgens zijn voortgangsrapportage van WG13 zoals beschreven in document

N1402.

WG13 heeft dringend behoefte aan duidelijkheid of de workitems vallen onder Mandaat 136. AHG1 moet dit nagaan. Als mocht blijken dat WG13 niet onder het mandaat valt dan zullen de workitems alleen te maken hebben met het EAS. Volgens dhr. Harper omvat het mandaat deze apparatuur uit WG13 op het ogenblik niet. Met zorgvuldige bewoordingen is de Regulators-groep benaderd om aandacht te vragen voor de producten van WG13 met het verzoek na te gaan of deze toch niet onder het mandaat moeten vallen. WG13 wil wel al graag informatie ontvangen totdat die beslissing heeft plaatsgevonden, om te weten wat voor consequenties een mandatering voor de normarbeid kan inhouden.

TC164 stelt een resolutie op waarin wordt verklaard dat de productenrange van WG13 naar het oordeel van de TC onder mandaat M136 dient te vallen. Deze resolutie zal onder de aandacht van de Europese Commissie worden gebracht. Nederland, Finland en Noorwegen onthouden zich van de stemming.

C. Onderzoek volgende periode

Er zal op de komende vergadering (april 2003 te Berlijn) door de Nederlandse delegatie aandacht worden gevraagd voor de voortgang binnen WG4. Er zal verder aandacht worden besteed aan de procesbewaking en voortgang van de onder TC164 resulterende werkgroepen en de verwerking van Het mandaat onder de CPD (Bouwrichtlijn) in diverse productnormen.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	15.500,--
Besteding in het 1 ^e halfjaar	:	5.054,40
Besteding in het verslagjaar	:	15.500,--

3.3 Normen met directe relatie naar drinkwaterkwaliteit

3.3.1 CEN/TC164/WG3

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	:	CEN/TC164/WG3
Commissie/werkgroep onderwerp	:	Materials in contact with drinking water
Naam deelnemer (s)	:	drs. W. van de Meent, ing. C.W.A.M. Merks (secr.), drs.ing. W.S.P. van Ophem en ir. H.K.A. Rotermundt (vz.)
Bedrijf deelnemer (s)	:	Kiwa C&K (3*) en Vitens
Nederlandse schaduw commissie	:	Invloed materialen op drinkwaterkwaliteit
NEN-nummer	:	NsC 349 164 03
Terugkoppelen naar	:	Raad van Bijstand

II Inhoud

A. Doelstelling

CEN/TC164/WG3 heeft als taak het opstellen van Europese normen voor geharmoniseerde testmethoden voor materialen en producten die in contact (kunnen) komen met water bestemd voor menselijke consumptie.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

WG3

De vergaderingen van CEN/TC164/WG3 te Wenen op 21 en 22 maart 2002 en te Londen op 20 september 2002 zijn voorbereid en bijgewoond.

De vergaderingen zijn bijgewoond door drs. W. van de Meent, ing. C.W.A.M. Merks, drs.ing. W.S.P. van Ophem en ir. H.K.A. Rotermundt.

Drs.ing. W.S.P. van Ophem heeft in de vergadering van 21 en 22 maart 2002 te Wenen afscheid genomen als secretaris TC164/WG3.

In de vergaderingen is informatie uitgewisseld over de voortgang van het CPDW co-normative research EAS 2001 – 2002, over het internationale symposium 'CEN-EAS almost a reality' op 1 en 2 oktober 2002 tijdens de 'Aquatech'.

In de vergaderingen is tevens de voortgang van WG3 en haar ad hoc groepen besproken. De werkzaamheden in AHG1, AHG2, AHG3 en AHG6 verlopen volgens plan, maar voor AHG5 is er een achterstand op het schema. Voor de voortgang van AHG5 zijn afspraken gemaakt.

Secretariaat WG3

Ing. C.W.A.M. Merks heeft de algemene secretariaatswerkzaamheden uitgevoerd, onder meer door het actualiseren van de deelnemerslijst en het verspreiden van stukken voor de commentaarrondes, het bewaken en verzamelen van de commentaren, etc.

De rapportage over de werkzaamheden van WG3 en haar ad hoc groepen AHG1, AHG2, AHG3, AHG5 en AHG6 voor het jaarverslag normalisatieactiviteiten over 2001 is opgesteld en aangeleverd.

De vergadering van CEN/TC164/AHG1 te Parijs op 29 januari 2002 is voorbereid en bijgewoond door ing. C.W.A.M. Merks en ir. H.K.A. Rotermundt. Voor deze vergadering zijn alle voorzitters en secretarissen van de werkgroepen die ressorteren onder CEN/TC164 uitgenodigd om gezamenlijk de officiële reactie van CEN/TC164 op het mandaat M136 voor te bereiden. Het resultaat is vastgelegd in het document CEN/TC164/AHG1 N13 dat in de vergadering van TC164 op 22 en 23 april 2002 te Charleroi is behandeld.

De vergaderingen van CEN/TC164/WG3 te Wenen op 21 en 22 maart 2002 en te Londen op 20 september 2002 zijn inhoudelijk voorbereid. Ing. C.W.A.M. Merks heeft als uitvoerend secretaris de agenda (stuknummers CEN/TC164/WG3 N622 en N637) opgesteld en de overige vergaderstukken verzameld en verspreid.

Ing. C.W.A.M. Merks heeft de vergaderingen als secretaris bijgewoond.

Het verslag van de vergadering van WG3 te Wenen op 21 en 22 maart 2002 is opgesteld en verstuurd onder stuknummer N635 en van de vergadering te Londen op 20 september 2002 onder stuknummer N650.

Het activiteitenrapport van WG3 over de periode oktober 2001 – maart 2002 ten behoeve van CEN/TC164 is opgesteld en verstuurd onder stuknummer N636 en over de periode maart-september 2002 onder stuknummer N 651.

De vergaderingen van CEN/TC164 te Charleroi op 22 en 23 april 2002 en te Lyon op 12 en 22 november 2002 zijn voorbereid en bijgewoond. Door familieomstandigheden heeft ing. C.W.A.M. Merks niet aan de vergadering te Charleroi kunnen deelnemen. Bij de vergadering zijn de nodige bijdragen geleverd aan de stukken die in de vergadering zijn behandeld en de 'activity reports' van de WG3 gepresenteerd. Door de secretaris zijn de resultaten uit de TC164 plenary naar WG3 teruggekoppeld.

Update van het werkprogramma CEN/TC164/WG3 is uitgevoerd en vastgelegd in document N652.

C. Onderzoek volgende periode

De vergaderingen van WG3 en van de AHG's (naar verwachting AHG1, AHG2, AHG 3, AHG5 en AHG6) worden in 2003 voorbereid en bijgewoond. Naast belangenbehartiging en inbreng van beschikbare kennis zullen actief nieuwe inzichten en kennis worden ingebracht uit het project OAS 2001 - 2005.

Naast de inhoudelijke inbreng zullen de inspanningen van de Nederlandse delegaties in WG3 en haar AHG's voornamelijk gericht zijn op:

- Het bewaken van de focus van de AHG op het schrijven van de standaarden overeenkomstig het werkprogramma (en daarmee het mandaat M/136) en tijdig signaleren van eventuele 'regulatory issues', waarvoor niet CEN maar de RG-CPDW besluiten dient te nemen;
- Het bewaken van de consistentie van de Europese Normen die binnen WG3 worden geproduceerd.

In WG3 zal de nadruk liggen op sturing en bewaking van de voortgang en resultaten van het werkprogramma en op - de in toenemende mate belangrijker wordende - afstemming met de RG-CPDW en CEN.

Implementatie resultaten EAS co-normative research

In 2003 zal naar verwachting door de RG-CPDW het resultaat van het 'EAS co-normative research 2001 - 2002' worden geëvalueerd en geformuleerd gaan worden naar concrete voorstellen voor implementatie in het EAS. Tevens zullen voorstellen geformuleerd worden welke onderzoeksmethoden in aanmerking komen voor verdere standaardisatie en/of normalisatie. De eindresultaten van deze evaluatie zullen in de loop van 2003 beschikbaar komen. Vooruitlopend op de eindconclusies kan dit concreet betekenen dat binnen het werkprogramma van WG3 de AHG3 gereactiveerd zal worden en er mogelijk een nieuwe AHG ingesteld wordt voor de norm voor beoordeling van de cytotoxiciteit. Voor de opvolging van het onderzoek op het gebied van GC-MS en het onderzoek naar de vorming van desinfectiebijproducten bij hoge concentraties desinfectans is (nog) niets in het werkprogramma WG3 vastgelegd.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	72.000,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	26.367,65
Besteding in het verslagjaar	:	71.322,56

3.3.2 CEN/TC164/WG3/AHG1

I Algemeen

Commissie/werkgroep code : CEN/TC164/WG3/AHG1 (+TC155/WG2/JWG)
 Commissie/werkgroep onderwerp : Organoleptic Assessment

Naam deelnemer (s) : H. van der Jagt
 Bedrijf deelnemer (s) : Kiwa Water Research

Nederlandse schaduw commissie : Invloed materialen op drinkwaterkwaliteit
 NEN-nummer : NsC 349 164 03

Terugkoppelen naar : Raad van Bijstand

II Inhoud

A. Doelstelling

CEN/TC164/WG3/AHG1 stelt geharmoniseerde organoleptische testmethoden op voor de beoordeling van de migratie van stoffen uit organische materialen en producten (niet-metalen, niet-cementproducten) naar water, bestemd voor menselijke consumptie.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

In 2002 zijn door AHG1 de commentaren van WG3 op de conceptnormen prEN 14395-1 en WI 00164217, migratietestmethoden voor respectievelijk 'organic materials – storage systems – orgaleptic assessment' en 'organic materials – chlorine demand' producten van organische materialen in contact met drinkwater, verwerkt. Beide conceptnormen zijn in het afgelopen najaar aangeboden aan CEN/TC164.

Verder is door AHG1 in samenwerking met AHG2 een conceptnorm voor de migratietest en de organoleptische test voor membranen voor drinkwaterbereiding (prEN 12873-4) op basis van de resultaten van de CEN Workshop Agreement (CWA), opgesteld en aangeboden aan WG3.

Eveneens is een conceptnorm, prEN 12873-3, voor migratietesten voor ionenwisselaars door AHG2 in samenwerking met AHG1 opgesteld. Deze conceptnorm zal in het voorjaar van 2003 aan WG3 worden aangeboden voor technisch commentaar. De voorgestelde wijziging van EN1420/1 tot vereenvoudiging van het voorschrift is uitgesteld tot 2004 (de standaardperiode van 5 jaar).

C. Onderzoek volgende periode

In 2003 zal door AHG1 worden gewerkt aan de afronding van de conceptnormen prEN 12873-3 (migratietestmethoden voor ionenwisselaars) en prEN 12873-4 (migratietest en organoleptische testmethoden voor membranen) op basis van de door WG3 aangeleverde commentaren. Daarnaast zullen de door CEN/TC164 aangeleverde commentaren van de conceptnormen prEN 14395-1 en WI 00164217 (CEN/TC164 in resolution 282 decides to submit the document, November 21-22-2002) worden verwerkt tot definitieve voorschriften (Stage 49).

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	9.000,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	6.253,59
Besteding in het verslagjaar	:	8.941,77

3.3.3 CEN/TC164/WG3/AHG2**I Algemeen**

Commissie/werkgroep code	:	CEN/TC164/WG3/AHG2
Commissie/werkgroep onderwerp	:	Migration non-metallic, non-cementious
Naam deelnemer (s)	:	mevr. dr. P.M. van Berkel
Bedrijf deelnemer (s)	:	Kiwa Water Research
Nederlandse schaduw commissie	:	Invloed materialen op drinkwaterkwaliteit
NEN-nummer	:	NsC 349 164 03
Terugkoppelen naar	:	Raad van Bijstand

II Inhoud**A. Doelstelling**

CEN/TC164/WG3/AHG2 stelt geharmoniseerde testmethoden op voor de beoordeling van migratie van stoffen uit organische materialen en producten (niet metalen, niet cementproducten) naar water, bestemd voor menselijke consumptie.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

In 2002 zijn door de AHG2 de commentaren van de WG3 op de conceptnormen prEN 12873-1 en prEN 12873-2, migratietestmethoden voor respectievelijk 'factory made' en 'site-applied' producten van organische materialen in contact met drinkwater, verwerkt. Beide conceptnormen zijn in het afgelopen najaar aangeboden aan CEN/TC164.

Verder is door AHG2 een conceptnorm voor de migratietest en de organoleptische test voor membranen voor drinkwaterbereiding (prEN 12873-4) op basis van de resultaten van de CEN Workshop Agreement (CWA), opgesteld en aangeboden aan WG3.

Eveneens is een conceptnorm, prEN 12873-3, voor migratietesten voor ionenwisselaars door AHG2 in samenwerking met AHG1 opgesteld. Deze conceptnorm is in het najaar van 2002 aan WG3 aangeboden voor technisch commentaar.

C. Onderzoek volgende periode

In 2003 zal door AHG2 worden gewerkt aan de afronding van de conceptnormen prEN 12873-3 (migratietestmethoden voor ionenwisselaars) en prEN 12873-4 (migratietest- en organoleptische testmethoden voor membranen) op basis van de door WG3 aangeleverde commentaren.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	14.000,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	4.559,74
Besteding in het verslagjaar	:	9.643,84

3.3.4 CEN/TC164/WG3/AHG3**I Algemeen**

Commissie/werkgroep code : CEN/TC164/WG3/AHG3

Commissie/werkgroep onderwerp : Microbial Growth

Naam deelnemer (s) : prof.dr.ir. D. van der Kooij

Bedrijf deelnemer (s) : Kiwa Water Research

Nederlandse schaduw commissie : Invloed materialen op drinkwaterkwaliteit

NEN-nummer : NsC 349 164 03

Terugkoppelen naar : Raad van Bijstand

II Inhoud**A. Doelstelling**

CEN/TC164/WG3/AHG3 stelt een geharmoniseerde testmethode op voor de beoordeling van de bevordering van de groei van micro-organismen in het (drink)water door afgifte van afbreekbare verbindingen door producten en materialen in contact met water.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

De werkzaamheden van AHG3 waren in 2002 opgeschort in afwachting van de resultaten van het onderzoek dat wordt uitgevoerd in het kader van het door de EU gesubsidieerde project 'Construction Products in Contact with Drinking Water' (CPDW). Dit project, dat tot doel heeft om methoden voor onderzoek van materialen te harmoniseren binnen Europa, zal in de eerste helft van 2003 worden afgerond.

In 2002 is een bijdrage geleverd aan de normalisatie binnen Nederland van de methode (NVN 1225) voor het bepalen van de groeibevorderende werking van materialen in contact met leidingwater.

C. Onderzoek volgende periode

Gezien de resultaten van het onderzoek wordt verwacht dat AHG3 in de tweede helft van 2003 de werkzaamheden gericht op het normaliseren van een methode voor het bepalen van de bacteriegroeibevorderende werking van materialen zal hervatten.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	2.800,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	648,--
Besteding in het verslagjaar	:	765,--

3.3.5 CEN/TC164/WG3/AHG5

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	:	CEN/TC164/WG3/AHG5
Commissie/werkgroep onderwerp	:	Metallic materials
Naam deelnemer (s)	:	mevr. drs. P.G.G. Slaats
Bedrijf deelnemer (s)	:	Kiwa Water Research
Nederlandse schaduw commissie	:	Invloed materialen op drinkwaterkwaliteit
NEN-nummer	:	NsC 349 164 03
Terugkoppelen naar	:	Raad van Bijstand

II Inhoud

A. Doelstelling

CEN TC164/WG3/AHG5 ontwikkelt testmethoden voor metalen in contact met drinkwater.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

In 2002 hebben er drie vergaderingen van AHG5 plaatsgevonden: in februari in Berlijn, in juli in Lahr (Duitsland) en in oktober in Senden (Duitsland).

AHG5 hanteert als uitgangspunt voor het ontwikkelen van testmethoden het document RG-CPDW 066 Rev 4, opgesteld door de RG-CPDW subgroep Metals. Het document bevat een voorstel voor het testen van metalen in contact met drinkwater. De ontwikkeling van testmethoden vindt plaats in AHG5.

Het voorstel voor het testen van metalen bestaat uit de volgende onderdelen:

- Opstellen van een compositielijst. Deze lijst bevat de samenstellingen voor verschillende metallische materialen waaruit producten kunnen worden vervaardigd.
- Producten worden getest door:
 - Toetsen van de samenstelling van een product. De samenstelling wordt vergeleken met de materiaalsamenstelling in de Compositielijst.
 - Testen van de oppervlakte-eigenschappen, zoals de aanwezigheid van organische resten, loodlagen na verwerking van materialen of metallische coatings (tin, nikkel).

Aanvankelijk was een vierde workitem geformuleerd, waarbinnen een korte termijn migratietest ontwikkeld zou worden. Deze is echter van het werkprogramma afgevoerd.

De ontwikkeling van een compositielijst vindt plaats op basis van kennis van het afgiftegedrag van materialen en/of het uitvoeren van metingen met een zogenaamde buizenopstelling. De basis voor de buizenopstelling vormt de Duitse norm DIN 50931 'Determination of metal release from metallic materials in contact with water for human consumption'. De methode voor de buizenopstelling wordt in AHG5 besproken. De discussie betreft vooral de onderdelen:

- opstelling: afgesproken is dat de opstelling zoals in gebruik bij TZW in Karlsruhe als uitgangspunt geldt;
- watersamenstelling: er is een aantal 'worst-case' watersamenstellingen geformuleerd voor het testen van verschillende materialen;
- wijze van monsterneming;
- temperatuur.

Voor het testen van producten is een overzicht gemaakt van instrumentele analysetechnieken die veelal door de industrie worden gebruikt voor het bepalen van de samenstelling van materialen. Tevens is een aanzet gemaakt voor het inventariseren van mogelijke methoden voor het bepalen van de samenstelling van oppervlakte-eigenschappen. Hiertoe worden voorstellen vanuit de industrie besproken.

In 2002 zijn afgevaardigden uit Noorwegen, Oostenrijk en Denemarken toegetreden tot AHG5. Ook is AHG5 uitgebreid met afgevaardigden van de galvanische staalindustrie uit Italië. Om alle deelnemers op hetzelfde kennisniveau te houden, wordt regelmatig relevante informatie uitgewisseld over onderzoeksprojecten van testen van metalen leidingmaterialen. In de eerste vergadering in 2002 heeft de Noorse afgevaardigde een presentatie gehouden over het testen volgens Scandinavische methode. In de tweede vergadering in 2002 is het eindrapport gepresenteerd van de studie 'Testing of metal release from copper and copper alloys to drinking water', uitgevoerd door Kiwa in opdracht van de European Copper Industrie. Tijdens de tweede vergadering is een rondleiding door het productiegedeelte van de firma Grohe verzorgd. Tijdens de derde vergadering is een bezoek gebracht aan de koperen buizenfabrikant KME in Senden. Eind 2002 is door enkele Duitse koperfabrikanten onderzoek uitgevoerd naar de biofilmvormende eigenschappen op koper en messing. Deze resultaten komen 2003 beschikbaar.

C. Onderzoek volgende periode

De ontwikkeling en beschrijving van testmethoden wordt vervolgd in 2003. Daartoe zijn drie vergaderingen gepland: in januari in Parijs, in april in Italië en in juni in Oslo. Eind juli 2003 zal de voorzitter dhr. Eckart Meijer AHG5 verlaten. Daarom zal in de loop van 2003 een nieuwe voorzitter gekozen dienen te worden.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	7.000,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	4.346,16
Besteding in het verslagjaar	:	9.049,70

3.3.6 CEN/TC164/WG3/AHG6

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	:	CEN/TC164/WG3/AHG6
Commissie/werkgroep onderwerp	:	Cementitious Products

Naam deelnemer (s)	: mevr. drs. P.G.G. Slaats en C.H.J. Elzenga
Bedrijf deelnemer (s)	: Kiwa Water Research en Kiwa C&K
Nederlandse schaduw commissie	: Invloed materialen op drinkwaterkwaliteit
NEN-nummer	: NsC 349 164 03
Terugkoppelen naar	: Raad van Bijstand

II Inhoud

A. Doelstelling

CEN/TC164/W3/AHG6 ontwikkelt migratieprocedures voor het bepalen van effecten van cementhoudende materialen op drinkwater. Het doel is om één norm te ontwikkelen die bestaat uit een aantal onderdelen, namelijk:

- Deel 1.1: Bepaling van organoleptische effecten bij toepassing van fabrieksmatig geproduceerde cementhoudende producten;
- Deel 1.2: Bepaling van organoleptische effecten voor in situ aangebrachte cementhoudende producten als cementbekledingen, betonmortel en metselspecie en hiermee geassocieerde niet cementhoudende producten;
- Deel 2.1: Bepaling van gemigreerde anorganische en organische verbindingen bij toepassing van fabrieksmatig geproduceerde cementhoudende producten;
- Deel 2.2: Bepaling van gemigreerde anorganische en organische verbindingen bij toepassing van in situ geproduceerde cementhoudende producten (hiervoor zal met de AHG2 worden samengewerkt);
- Deel 3: Bepaling van het chloorverbruik (hierbij zal worden samengewerkt met AHG1; het gaat alleen om cementhoudende producten met organische toevoegingen of in contact met organische verbindingen);
- Deel 4: Bepaling van de bevordering van biologische groei (ook hier betreft het alleen cementhoudende materialen met organische stoffen of in contact met organische stoffen);
- Deel 5: Bepaling van cytotoxische effecten (ook hier de beperking alleen in combinatie met de toepassing van organische verbindingen).

B. Voortgang/resultaten en conclusies

AHG6 is in 2002 driemaal bij elkaar geweest: in februari in Parijs, in juni in Londen en in oktober in Rijswijk. Het eerste deel van de norm is nagenoeg voltooid en zal 2003 naar WG3 worden gestuurd. Het betreft deel 1.1 'Influence of cementitious products on water intended for human consumption - Test methods - Part 1.1 Influence of factory-made cementitious products on organoleptic parameters'.

In de migratieprocedure is in eerste instantie uitgegaan van een bronwater dat commercieel op de markt wordt gebracht, namelijk Evian. Aangezien in normen geen handelsproducten mogen worden opgenomen, is de samenstelling geanalyseerd en zijn proeven uitgevoerd met een synthetisch water met vergelijkbare samenstelling. De conclusie was dat synthetisch water niet reuk- en smaakloos is en daarom niet geschikt is voor het uitvoeren van organoleptische testen. In het huidige voorstel wordt uitgegaan van een natuurlijk water, dat dient te voldoen aan een voorgeschreven samenstelling.

De toe te passen verhoudingen tussen oppervlak en inhoud, in verband met de conversie tussen de migratiewaarden en de waarden in de praktijk, zijn voor buizen tot en met een diameter van 800 mm vastgesteld op de berekende waarden. Vanaf 800 mm wordt een worst case verhouding van $0,2 \text{ dm}^{-1}$ voorgesteld. Voor de berekeningswijze voor hulpstukken wordt van hetzelfde principe uitgegaan, met uitzondering van een geïntroduceerde 'hoeveelheidsfactor' van 0,4.

In verband met de toepassing van poreuze bekledingsmaterialen in het Verenigd Koninkrijk is een onderscheid tussen de methodiek voor dichte bekledingsmaterialen en poreuze bekledingsmaterialen gemaakt. Voor dichte producten is de methodiek van de AHG2 voorgesteld. Voor poreuze typen de methodiek van de AHG6.

Bij het opstellen van de normen is een aantal problemen geconstateerd die nog niet geheel zijn opgelost en waarover overleg met WG3, de RG-CPDW en de EC plaatsvindt. AHG6 heeft vragen opgesteld over deze onderwerpen en deze zullen voorgelegd worden aan de RG-CPDW.

De problemen betreffen het volgende.

- Het gebruik van zogenaamde proxymonsters. Er zijn onduidelijkheden ontstaan bij het ontwikkelen van testen van de 'in-situ' producten zoals inwendige cementlining en in het werk gestort beton. In het kader van de CPD en de daarmee verbonden CE-markering is alleen sprake van producten zoals die in de definitieve vorm in de handel worden gebracht en die bestemd zijn om een onderdeel van constructieve werken te zijn. Dit houdt in dat cement wel voor CE-markering in aanmerking komt, maar natte producten als betonmortel en cementspecie niet. Desondanks komen de uitgeharde producten wel in contact met drinkwater en moet aan de eisen van de Drinking Water Directive worden voldaan. Het voorstel van de cementindustrie is om gebruik te maken van zogenaamde proxysamples (in het werk gemaakte kubussen).
- Definitie van 'organic-free' cementhoudende producten. Binnen deze definitie worden cementhoudende producten met een organische stofgehalte tot 0,5 % (m/m) gebaseerd op het droge stofgehalte als organische stof vrij beschouwd. De industrie hoeft de toegepaste producten niet te melden. Deze definitie is volgens de mening van de AHG6 niet toepasbaar voor cementhoudende materialen in contact met drinkwater. AHG6 zal met een voorstel komen voor een andere definitie en een wijze voor de beoordeling van de organische additieven aan cementhoudende materialen in contact met drinkwater.
- Een punt van aandacht blijft de preconditionering van proefstukken met een carbonatiserend watertype. Een dergelijke benadering mag geen extra beveiliging ten opzichte van de praktijk opleveren.

C. Onderzoek volgende periode

Er zijn vergaderingen gepland voor AHG6 in januari, in april en in september 2003.

Deel 1.1 van de norm zal begin 2003 afgerond worden. Vervolgens wordt deze naar WG3 gestuurd. Gestart wordt met het opstellen van deel 2.1 'Influence of cementitious products on water intended for human consumption - Test methods - Part 2.1 - Migration of inorganic and organic substances from factory-made cementitious products'. Dit deel beschrijft de migratieprocedure voor de productie van migratiewaters voor de bepaling van anorganische en organische verbindingen. De aandacht is vooral gericht op de samenstelling van het migratiewater en de S/V-verhouding. In tegenstelling tot de beoordeling van organoleptische parameters kan het migratiewater voor bepaling van anorganische en organische parameters verdund worden zodat materialen onder de worst-case omstandigheden getest kunnen worden. De uitkomsten kunnen geëxtrapoleerd worden naar reële omstandigheden.

Naar verwachting wordt het Nederlandse voorschrift voor testwater als te beschermend voor cementhoudende materialen gezien. In Europa worden ten opzichte van Nederland meer agressieve watertypen gedistribueerd. Voor de S/V-waarden zal in afwijking van die voor reuk en smaak van een clustering van diameters worden uitgegaan.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	16.000,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	8.803,68
Besteding in het verslagjaar	:	14.642,66

3.3.7 CEN/TC164/WG9

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	: CEN/TC164/WG9
Commissie/werkgroep onderwerp	: Drinking water Treatment
Naam deelnemer (s)	:.mevr. Dipl.-Ing. G.H. Heinen
Bedrijf deelnemer (S)	: Kiwa C&K
Nederlandse schaduw commissie	: Materialen en chemicaliën
NEN-nummer	: NsC 349 164 03/09
Terugkoppelen naar	: Raad van Bijstand

II Inhoud

A. Doelstelling

WG9 heeft als taak het opstellen en op periodieke basis herzien van Europese Normen voor chemicaliën die worden toegepast bij de bereiding van drinkwater.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

Inmiddels is er voor een groot aantal chemicaliën (94) een EN opgesteld en beschikbaar.

In 2003 heeft CEN/TC164/WG9 twee keer regulier vergaderd en heeft er een ad hoc meeting plaatsgevonden waarin de standaard negatieve stem van Nederland en Denemarken is besproken. Die meeting d.d.7 maart 2002 in Den Haag heeft ertoe geleid dat een misverstand betreffende de status en de functie van de Europese Normen voor drinkwaterchemicaliën is opgehelderd en dat de standaardtekst in de normen is verbeterd.

De twee reguliere vergaderingen van WG9 hebben plaatsgevonden op 4 juli 2002 in Frankrijk (Parijs) en 29 november 2002 in Spanje (Tenerife).

In 2002 zijn door WG9 en haar TG's 65 verschillende normen en gerelateerde rapporten behandeld. Het grote aantal normen en de verschillende fases waarin die normen op dit moment verkeren, maken een gedetailleerde weergave onoverzichtelijk. Voor detailinformatie wordt verwezen naar het 'working program' van WG9 dat elke vergadering wordt geactualiseerd en vast onderdeel uitmaakt van de agenda.

C. Onderzoek volgende periode

In 2003 zal de herziening van een groot aantal normen worden voortgezet c.q. afgerond. Er is een drietal nieuwe werkgebieden geïmplementeerd:

- chemicaliën voor zwembadwater;
- zilverzouten voor de conservering van drinkwater;
- antiscalants voor membranen.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	14.000,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	4.422,60
Besteding in het verslagjaar	:	13.486,96

3.3.8 CEN/TC230

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	: CEN/TC230
Commissie/werkgroep onderwerp	: Analytische chemie en kwaliteitsborging
Naam deelnemer (s)	: mevr. dr. P.M. van Berkel
Bedrijf deelnemer (s)	: Kiwa Water Research
Nederlandse schaduw commissie	:
NEN-nummer	: NC 390 147
Terugkoppelen naar	: Raad van Bijstand

II Inhoud

A. Doelstelling

Participeren in relevante internationale (CEN, ISO, EA-)werkgroepen met betrekking tot de kwaliteitsborging van laboratoriumactiviteiten. In dat kader:

- deelnemen aan de Eurachem Proficiency Testing Mirror Group en de EA-Eurachem-Eurolab Working Group Proficiency Testing die zetelt onder Committee 2 (Calibration and Testing Activities);
- vaststellen welke rol interlaboratoriumonderzoeken (ringonderzoeken) bij accreditatie kunnen en moeten spelen;
- voorstellen doen aan welke eisen deze interlaboratoriumonderzoeken moeten voldoen;
- vaststellen in hoeverre in deze behoefte in Europa op het gebied van onder andere water al wordt voldaan;
- onderzoeken of het gewenst is dat op Europees niveau één programma wordt georganiseerd.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

In 2002 zijn de Eurachem Werkgroep Proficiency Testing en de EEE-PT Werkgroep (Eurachem Eurolab EA - Proficiency Testing) elk twee maal bijeengekomen.

In de Eurachem PT WG is het programma voor de vierde internationale Workshop on Proficiency Testing in Analytical Chemistry, Microbiology and Laboratory Medicine die op 17 en 18 februari 2003 in Engeland zal worden gehouden, vastgesteld. Het programma omvat de huidige internationale praktijk en toekomstige ontwikkelingen op het gebied van ringonderzoeken. Aspecten zoals onder andere performance evaluatie, toepassing van ringonderzoeken bij accreditatie, internationale harmonisatie, selectie van ringonderzoeken en accreditatie van ringonderzoeken. Het programma is dusdanig van opzet dat hiermee wordt verwacht dat het aantal deelnemers vanuit de gebruikerskant (de laboratoria) van ringonderzoeken groter zal zijn in vergelijking met het aantal deelnemers aan de derde workshop.

In de EEE-PT Werkgroep heeft in de eerste helft van 2002 haar werkprogramma voor de komende twee jaar opgesteld. De vijf belangrijkste onderwerpen hieruit zijn:

- discussie voeren over al dan niet verplichte deelname aan ringonderzoeken door testlaboratoria en de relatie tussen prestatie van testlaboratoria in ringonderzoeken en accreditatie;
- Bijdragen aan de harmonisering van het gebruik van ringonderzoeken bij het beoordelen van testlaboratoria door Raden van Accreditatie;
- Bijdragen aan de revisie van de ISO/IEC Guide 43;
- Bijdragen aan een eenduidig erkenningsmechanisme voor ringonderzoekorganisatoren door Raden voor Accreditatie;
- Bijdragen aan de implementatie van meetonzekerheidsaspecten in ringonderzoeken.

Ten aanzien van punt 1 is in de Eurachem PT WG een concept-notitie opgesteld. Deze notitie zal aangevuld worden met vragen en gecirculeerd worden onder de leden van EEE-PT, EA en ILAC. Het voornaamste discussiepunt is het standpunt van Eurachem dat indien een testlaboratorium goede ringonderzoekresultaten behaalt, de beoordelingsfrequentie door een Raad van Accreditatie omlaag zou moeten (naar Australisch en Amerikaans model).

Er is door de werkgroep een enquête opgesteld over het gebruik van ringonderzoekresultaten door Raden van Accreditatie. Deze enquête is uitgestuurd naar alle Raden in Europa. Resultaten worden begin 2003 verwacht.

Tevens is de final draft van de ISO 13528 'Statische verwerking bij ringonderzoeken' besproken. Werkgroep item nummer 5, meetonzekerheid, komt hier ook in naar voren, maar zou nog beter uitgewerkt kunnen worden. Voorstellen hiervoor zijn uitgewerkt en ingediend.

Kiwa heeft ten aanzien van werkitem 4 een survey opgesteld en uitgestuurd onder Raden voor Accreditatie in Europa. Deze survey zal als basis dienen om een eenduidig erkenningsmechanisme voor ringonderzoekorganisatoren op te stellen. De resultaten zullen in 2003 worden verwerkt.

De EPTIS database (European Proficiency Testing Information System) zal in 2003 worden uitgebreid met ringonderzoeken uit zuid-oost Azië en Australië. ILAC heeft haar medewerking hierin toegezegd.

C. Onderzoek volgende periode

In 2003 staan voor beide werkgroepen twee vergaderingen geplanned. Aan het hierboven genoemde werkprogramma zal door beide groepen worden gewerkt. Voor de Mirror Group staat eveneens de evaluatie van de workshop op de agenda.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	3.000,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	1.866,60
Besteding in het verslagjaar	:	2.902,14

3.3.9 CEN/TC230/WG1 en ISO/TC147/SC2

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	:	CEN/TC230/WG1 en ISO/TC147/SC2
Commissie/werkgroep onderwerp	:	Analytisch chemische bepalingmethoden
Naam deelnemer (s)	:	dr.ir. Th.H.M. Noij en ing. J.A. van Leerdam
Bedrijf deelnemer (s)	:	Kiwa Water Research (2*)
Nederlandse schaduw commissie	:	
NEN-nummer	:	NC 390 147
Terugkoppelen naar	:	Raad van Bijstand

II Inhoud

B. Doelstelling

Het participeren in CEN/TC230/WG1 en relevante overige groepen (ISO/TC147) teneinde ontwikkelingen op het gebied van de normalisatie met betrekking tot analysevoorschriften voor chemische bepalingen in voor de drinkwaterbedrijfstak belangrijke matrices te volgen, en waar nodig sturing geven aan deze ontwikkelingen.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

In 2002 hebben zowel CEN/TC230 (Water Analysis) als ISO/TC147 (Water Quality) vergaderd. De CEN-vergadering stond volledig in het teken van een intensievere samenwerking met ISO/TC147:

om dubbelingen in het werkpakket (en daarmee in vertegenwoordiging in vergaderingen) te voorkomen is besloten het merendeel van de CEN-workitems onder te brengen bij ISO en hiervoor geen aparte CEN-werkgroep vergaderingen te beleggen. Daarmee is een belangrijke stap naar een efficiëntere en snellere procedure gezet.

De belangrijkste onderwerpen die in CEN/ISO aan de orde zijn geweest zijn de volgende.

- Het voorschrift voor de purge-and-trap analyse van vluchtige verbindingen (Kiwa is convenor) is vrijwel gereed. Op de ISO-vergadering in mei in Florida is het voorschrift als Draft International Standard (DIS) besproken. In het najaar is de eerste versie van de FDIS (Final Draft International Standard) verschenen waarin de commentaren van de lidstaten zijn verwerkt. In 2003 zal deze FDIS voor de finale stemming worden rondgestuurd waarmee een universeel toepasbaar voorschrift voor circa 60 vluchtige stoffen beschikbaar is gekomen.
- Twee methoden voor belangrijke groepen hormoonverstorende stoffen (EDC's) behoren tot het werkpakket van ISO/CEN: ftalaten en alkylfenolen. In een eerder stadium zijn de voorschriften door Kiwa namens Nederland becommentarieerd. De DIS voor ftalaten zal in 2003 getoetst worden met een ringonderzoek; het ringonderzoek voor alkylfenolen zal verwerkt worden in een nieuwe DIS. Daarmee komen gestandaardiseerde meetmethoden beschikbaar die het in kaart brengen van de problematiek van het voorkomen van EDC's in water in Europa mogelijk zullen maken.
- Er zijn nieuwe werkgroepen ingesteld voor de volgende workitems: explosieven, microcystines, broomfenylethers (brandvertragers), dalapon en gehalogeneerde azijnzuren, en antimoon, arseen en selenium. Alle workitems met uitzondering van explosieven zijn voor het Nederlands drinkwater van belang. Voor deze methoden zijn werkdocumenten becommentarieerd (deels via de nationale schaduwcommissies onder NEN). Voor explosieven is inmiddels een Final ISO/CD verschenen.
- De generieke GC/MS-procedure voor de identificatie/bevestiging van organische stoffen is in het kader van de NEN-schaduwcommissie geupdate en daardoor beter toepasbaar voor met name routinelaboratoria. Vanuit Nederland is deze procedure als normatieve Annex toegevoegd aan normvoorschriften voor de purge-and-trap analyse en de GC/MS-analyse van bestrijdingsmiddelen.
- In het kader van het Actieprogramma Normalisatie en Validatie van Milieumeetmethoden (ANVM) (als onderdeel van NEN) is detail-informatie gegeven over bij Kiwa operationele multimethoden. Deze kunnen dan via NEN in het internationale circuit ingeplugd worden, waardoor een betere aansluiting wordt verkregen met de Nederlandse praktijk: enkele multicomponent methoden in plaats van een veelheid aan afzonderlijke meetmethoden voor een of enkele stoffen.

C. Onderzoek volgende periode

Beschrijven en valideren van standaardmethoden (ISO/CEN) voor drinkwateronderzoek van belangrijke groepen van stoffen zoals hormoonverstorende stoffen, microcystines, dalapon/gehalogeneerde azijnzuren en epichloorhydrine.

Deelname aan NEN- en ANVM-vergaderingen ter voorbereiding en afstemming ISO- en CEN-bijeenkomsten en ten behoeve van de nationale normalisatie.

Voorbereiden en deelname aan een meerdaagse gezamenlijke bijeenkomst van ISO en CEN in september 2003.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	8.000,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	3.645,--
Besteding in het verslagjaar	:	8.073,--

3.3.10 CEN/TC230/WG3

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	: CEN/TC230/WG3 en ISO/TC147/SC4
Commissie/werkgroep onderwerp	: Microbiologische bepalingmethoden
Naam deelnemer (s)	: ir. P.J. Nobel
Bedrijf deelnemer (s)	: Kiwa Water Research
Nederlandse schaduw commissie	:
NEN-nummer	: NC 390 016 03
Terugkoppelen naar	: Raad van Bijstand

II Inhoud

A. Doelstelling

Via deelname aan de vergaderingen van de ISO-commissie ISO/TC147/SC4 'Microbiological methods' kan de actuele stand van ontwikkeling van een breed scala aan normen voor microbiologisch onderzoek direct worden gerapporteerd aan de Nederlandse drinkwatersector. De laboratoria kunnen zo tijdig anticiperen op komende veranderingen in methoden van onderzoek. Daarnaast kunnen deze laboratoria, met hun expertise, onderbouwd commentaar aanleveren gedurende het traject van het opstellen van de normen, waardoor ideeën en wensen van de Nederlandse drinkwatersector direct kunnen worden meegenomen. Daarnaast wordt deelgenomen aan de Nederlandse normcommissie NC 390 016 03 'Microbiologische parameters'. Taken van de normcommissie zijn onder meer, het voorbespreken van in te nemen standpunten in de ISO-commissie, het uitbrengen van een stem op ingebrachte CEN- en ISO-documenten (waaronder normen), beoordelen of nieuwe normen in de plaats kunnen komen van bestaande NEN-normen, opstellen van praktijkrichtlijnen, enz.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

Aan de vergadering van CEN/TC230/WG3, gehouden in april 2002 te Parijs, is niet deelgenomen. Reden hiervoor was dat er geen vergaderingen van microbiologische taakgroepen gepland stonden. In overleg met WG3 is besloten om alle inhoudelijke onderwerpen te behandelen binnen ISO en relevante resultaten via de daarvoor bestemde procedures over te nemen binnen CEN. TC230/WG3 wordt daarmee een 'floating' werkgroep. Eventuele zaken voor CEN (bijvoorbeeld parallelle stemming) zullen via de convenor dhr. J. Lee (UK) worden afgehandeld. Zonodig zullen microbiologische onderwerpen in de vergaderingen van CEN/TC230 door hem worden toegelicht. De werkzaamheden van 'enterovirussen' (TG4) zullen naar ISO overgeheveld worden. Het onderwerp 'Analytical quality control in watermicrobiology' zal ingebracht worden als NWI in WG12.

In mei 2002 heeft ISO/TC147/SC4 vergaderd in Florida. Procedureel zijn de volgende afspraken gemaakt: De methoden voor Clostridia (WG5), Equivalence (WG12), Monsternamen (WG16), Bacteriofagen (WG11, deel 1 & 2 zijn reeds geaccepteerd in CEN) en Salmonella (WG7) zullen ingestuurd worden voor parallelle stemming in CEN/TC230. ISO 9308-2 (detectie met behulp van vloeibaar medium van *E. coli* en coliformen) zal door WG2 worden opgepakt bij de geplande revisie in 2005.

De werkgroepen WG3 (*Pseudomonas*) en WG11 (Bacteriofagen) zijn opgeheven, omdat het werk is afgerond.

Er zullen waarschijnlijk verschillende delen geschreven worden, waarbij deel 1 de kwaliteitscontrole van media zal bevatten. Een ander NWI betreft 'Enterohaemorrhagische *E. coli* in water'.

De overige werkgroepen die hebben vergaderd zijn:

- E. coli & Coliforms (WG2)
- Enumeration of microorganisms (WG15);
- Legionella (WG10);
- Cryptosporidium (WG13)
- Campylobacter (WG14).

Een gedetailleerd verslag wordt op aanvraag (pieter.nobel@kiwa.nl) gaarne toegezonden.

C. Onderzoek volgende periode

De volgende ISO-vergadering is gepland voor september 2003 in het Verenigd Koninkrijk (Cardiff). De NEN-commissie die het werk begeleidt (NC 390 016 03) vergadert in maart en najaar 2003.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	10.000,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	9.457,77
Besteding in het verslagjaar	:	9.985,77

3.3.11 CEN/TC308

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	:	CEN/TC308
Commissie/werkgroep onderwerp	:	Standaarden voor slib
Naam deelnemer (s)	:	H. van der Jagt
Bedrijf deelnemer (s)	:	Kiwa Water Research
Nederlandse schaduw commissie	:	
NEN-nummer	:	NC 390 147
Terugkoppelen naar	:	Raad van Bijstand

II Inhoud

A. Doelstelling

In CEN/TC308 worden de ontwikkelingen op het gebied van de slibhuishouding gevolgd en zonodig bijgestuurd. Daarnaast worden de vanuit de werkgroepen geharmoniseerde testmethoden voor chemische bepalingen in slib, praktijkrichtlijnen en CEN-rapporten beoordeeld.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

In 2002 heeft , middels het initiatief van TC308, de samenwerking tussen de verschillende TC's gestalte gekregen. Het mandaat om binnen de verschillende TC's te gaan samenwerken, heeft geresulteerd in de oprichting van de Environment (ENV/TC) groep. In deze groep zijn inmiddels SABE, TC230, TC264, TC292, TC308, TC223, TC260, TC164, TC165, SABE/Soil, SABE/IPPC, BT/TF118, EC/JRC, TC292/WG6, EHP en CEN/CMC vertegenwoordigd. De missie van de ENV/TC groep is om op een informele manier samen te werken aan milieu-vraagstukken. Hierbij is hun opdracht de samenwerking tussen de TC's tot stand te brengen en de uitwerking van horizontale documenten te faciliteren (database met afgeronde voorschriften). CEN/BT heeft de

ENV/TC groep verzocht hun competenties te definiëren en de omvang van werkterrein te begrenzen. De ENV/TC groep heeft toegezegd dat zij zal zorgdragen dat de communicatie tussen de TC's effectief, helder en efficiënt zal zijn.

De laatste informatie over de status van de 'Directive 86/278' is een tijdelijke 'stand by' situatie zodat ontwikkelingswerk op het gebied van grond vooralsnog kan worden afgerond. Aan de uitwerking van het '5th PCRD kader research programma' wordt door een viertal afgevaardigden gewerkt. De beschikbare gelden zijn gereduceerd tot 2,15 miljoen Euro. De thema's zijn bemonstering, microbiologische parameters, microverontreinigingen, fysische parameters, anorganische parameters, en uitloging. De start van het project was in 2002.

De activiteiten van WG1 (analysemethoden), WG2 (praktijkrichtlijnen) en WG3 (benutting, verbetering en uitbreiding van de voorzieningen en verwijderingsroutes) zijn in 2002 besproken. Het onderliggende werkzaamheden van WG1 wordt uitgevoerd door 5 taakgroepen. Zij behandelen respectievelijk zware metalen (TG1), nutriënten (TG2), fysische eigenschappen (TG3), microverontreinigingen (TG4) en microbiologische parameters en pathogenen (TG5). In TG4 wordt gediscussieerd om de bepaling van polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAH), lineair alkylbenzeen-sulfonaten (LAS), nonylfenol (NEP) en 'Phthalates' (DEHP, DBP) in grond aan het werkprogramma van WG1 toe te voegen. TG5 houdt zich op dit moment intensief bezig met de uitwerking van de bepaling van Salmonella en Escherichia Coli in afvalslib. Een groot aantal afgeronde EN-documenten is uitgestuurd naar CEN voor stemming.

De praktijkrichtlijnen (guide no. 2: Production in relation to the use or disposal; no. 4: Sludge utilisation in agriculture; no. 6: Good practice for sludge incineration of sludges with or without grease and screenings; no. 7: Good practice for co-incineration of sludges with municipal solid waste), die door WG2 zijn voorbereid, zijn door CEN goedgekeurd. Van guide no. 6 en 7 wordt een revisie voorbereid. Inmiddels wordt op goedkeuring door CEN van guide no. 5 gewacht. Daarnaast is een aantal praktijkrichtlijnen (8: Landfill of sludge and sludge treatment residu; 9: Good practice for sludge drying) nog in voorbereiding. Ter informatie: Guide no. 1 (Vocabulary) is reeds in november 1999 gepubliceerd.

De activiteiten van WG3 zijn in afwachting van de reacties op het rapport CR 13846:2000, waarin de actuele situatie van de beschikbaarheid van sludges in Europa wordt weergegeven. Een 'updating' van het rapport wordt overwogen hangende de uitkomsten en publicatie van de nieuwe 'Directive'.

De gepubliceerde EN's en CR's standaardvoorschriften zijn de volgende:

- EN/ISO 5667-13: Water quality - sampling- Part 13: Guidance on sampling of sewage, waterworks and related sludges;
- EN 12176: Characterisation of sludges – Determination of pH-value of sludges;
- EN 12832: Characterisation of sludges – Utilisation of disposal of sludges – Vocabulary;
- EN 13342: Characterisation of sludges – Determination of Kjeldahl nitrogen;
- EN 12880: Characterisation of sludges – Determination of dry residue and water content
- EN 12879: Characterisation of sludges – Determination of the loss on ignition of dry mass;
- EN 13346: Characterisation of sludges – Determination of trace elements and phosphorus;
- CEN reports:
 - CR 13846: Characterisation of sludges – Guide to preserve and extend sludge utilization and disposal routes;
 - Guide 2 (CEN report);
 - CR 13714: Characterisation of sludges – Good practice for sludges management in relation to use or disposal;
 - Guide 4 (CEN report);
 - CR 13097: Characterisation of sludges – Good practice for sludges utilisation in agriculture;
 - Guide 6 (CEN report);

- CR 13767: Characterisation of sludges – Good practice for sludge incineration with or without grease and screenings;
- Guide 7 (CEN report);
- CR 13768: Characterisation of sludges – Good practice for combined incineration of sludges and household waste.

C. Onderzoek volgende periode

Tijdens twee geplande bijeenkomsten in 2003 zal door TC308 worden gewerkt aan de items in het werkprogramma van juni 2002. De volgende producten zullen in 2003 worden voorbereid en/of beoordeeld:

- 308.034: Characterisation of sludges – Determination of total phosphorous;
- 308.012: Characterisation of sludges – Determination of ammonium nitrogen;
- EN 13137: Characterisation of sludges – Determination of organic carbon by instrumental method;
- 308.035 (CR): Characterisation of sludges – Technical report on physical consistency and centrifugability;
- 308.036: Characterisation of sludges – Determination of laboratory chemical conditioning procedure;
- 308.037: Characterisation of sludges – Determination of capillary suction time (CST);
- 308.038: Characterisation of sludges – Determination of caloric value;
- 308.039: Characterisation of sludges – Determination settle ability;
- 308.040: Characterisation of sludges – Determination of specific resistance to filtration;
- 308.041: Characterisation of sludges – Determination of compressibility;
- 308.042: Characterisation of sludges – Determination of physical consistency;
- 308.043: Characterisation of sludges – Determination of centrifugability;
- 308.054: Characterisation of sludges – Determination of thicken ability.

Daarnaast zal invulling worden gegeven aan de harmonisatie van biologische en organische parameters (PCB, AOX, LAS, PAH, nonylphenol, phtalate, escherichia coli, en salmonella).

Aan de aspecten van het 'Pre-normative research programme' vanuit het vijfde kaderprogramma zal nadere invulling worden gegeven.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	4.000,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	895,50
Besteding in het verslagjaar	:	3.980,44

3.4 Normen distributie

3.4.1 CEN/TC69/WG7

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	:	CEN/TC69/WG7
Commissie/werkgroep onderwerp	:	Valves for water
Naam deelnemer (s)	:	J.J.C. van der Westen
Bedrijf deelnemer (s)	:	Kiwa C&K
Nederlandse schaduw commissie	:	Industriële appendages
NEN-nummer	:	NC 341 077

Terugkoppelen naar : BRL-Cie Brandkranen en Appendages

II Inhoud

A. Doelstelling

Het opstellen van EN normen voor: 'Valves voor water' binnen het kader van de EN 805:

- EN 1074-1: General requirements;
- EN 1074-2: Isolating valves;
- EN 1074-3: Check valves;
- EN 1074-4: Air valves;
- EN 1074-5: Medium controlled regulating valves;
- EN 1074-6: Hydrants.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

In 2002 is begonnen met de implementatie van NEN-EN 1074-1, -2 en -3 in Nederland. De termijn waarop implementatie van de delen 1074-4, -5 en -6 zal worden besproken door de Commissie brandkranen en appendages.

Men heeft begin 2002 voorgesteld een aparte werkgroep te belasten met het harmoniseren van EN 1074-6 'Hydrants' en normen voor brandkranen (CEN/TC/192/WG6), prEN 14339 en prEN 14384. Eind 2002 is CEN/TC69/WG18 opgericht. Deze werkgroep gaat zich daadwerkelijk bezig houden met de harmonisatie van de verschillende normen die hydranten en brandkranen als onderwerp hebben.

C. Onderzoek volgende periode

In januari 2003 wordt een startbijeenkomst georganiseerd. In april 2003 wordt begonnen met de werkzaamheden.

Voor Nederland is nog niet duidelijk hoe men uitvoering wil geven aan deze harmonisatie. Er is nog geen afspraak met CEN/TC192/WG6. Tijdens de startbijeenkomst zal worden gevraagd of hier al duidelijkheid over kan worden gegeven.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	5.000,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	1.603,80
Besteding in het verslagjaar	:	5.000,--

3.4.2 CEN/TC155

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	:	CEN/TC155
Commissie/werkgroep onderwerp	:	Kunststofleidingen
Naam deelnemer (s)	:	ing. M.A. van Berkel
Bedrijf deelnemer (s)	:	Kiwa C&K
Nederlandse schaduw commissie	:	Water kwaliteit
NEN-nummer	:	NC 349 070

Terugkoppelen naar : BRL-Cie

II Inhoud

A. Doelstelling

Opstellen van Europese standards (EN) en harmonized European Standards (hEN). Tevens adviseren van de Europese Commissie bij het opstellen van mandaten op het gebied van kunststof leidingsystemen voor water (drinkwater en riolering), gas en drainage.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

De werkgroep heeft in 2002 tweemaal vergaderd: één keer in Denemarken en één keer in Lissabon. De navolgende onderwerpen zijn onder meer aan de orde geweest.

CEN/TC155 is gestart met het ontwikkelen van een systeem van testmethoden voor het beproeven van eigenschappen en minimum eisen voor gerecyclede PP, PE en PVC materiaal.

CEN/TC155 ontwikkelt momenteel de volgende vier hEN's:

- non-pressure S&W;
- non-pressure D&S (including civil engineering);
- pressure sewer;
- non-drinking water and hot and cold water not intended for human consumption inside buildings.

Deze vier hEN's zullen de basis worden voor CE-markering op kunststof leidingsystemen voor de genoemde toepassingsgebieden en zijn in concept al beschikbaar.

Eind 2002 zouden de vier hEN's gereed zijn voor een UAP-procedure (hierbij wordt de enquiry en formal vote gecombineerd). Deze procedure bespaart zo'n 1,5 jaar. Door commentaar op het document zal dit echter niet gehaald worden. AHG37 komt met voorstel voor vervolgacties en data. Tevens zal AHG37, TC155 adviseren welke invloed de drinking water directive (DWD) heeft op de hEN's in relatie met de EAS.

Echter kunststof leidingsystemen die momenteel niet onder TC155 hEN's vallen, hebben de mogelijkheid om via EOTA CE-markering te verkrijgen.

Normen voor renovatie van water afvoerleidingen met kunststof leidingen zijn gereed voor Formal Vote (FV) procedure. De ontwerp-normen voor renovatie van drinkwaterleidingen met kunststof leidingen gaan uit voor CEN enquiry.

Vanwege overlappingsen tussen twee TC's wordt voorgesteld om de kunststof afsluiters niet meer onder de TC155 hEN(s) te laten vallen maar onder die van TC69.

Het mandaat (M/136) voor producten in contact met drinkwater voor menselijke consumptie is officieel uitgebracht. Binnen TC164/WG3 wordt gewerkt aan een mogelijke 'paraplunorm' waaronder alle artikelen vallen waarvoor nog geen productnorm is.

CE-markering kan echter pas plaatsvinden als naast de hEN's ook de EAS gereed is. Aan de leden van TC155 is gevraagd contact op te nemen met hun nationale overheden om te voorkomen dat er straks een EAS ligt die tot stand is gekomen door de volgende vier landen: Frankrijk, Duitsland, Nederland en Engeland.

Verder is er getracht wordt om TC's binnen CEN-Construction Sector en CEN Environment Sector met elkaar te laten samenwerken om zo testmethoden te harmoniseren die betrekking hebben op 'milieu belastende' stoffen in producten die onder de CPD (Construction Products Directive) vallen. Doel ervan is om te voorkomen dat er geen verschillen ontstaan tussen eisen die gesteld gaan worden aan kunststoffen en overige materialen (gietijzer, staal, beton).

De TC enquiry voor de ontwerp-norm betreffende het onder hoge druk sproeien van leidingen (jetting) was met drie maanden verlengd. Naast Nederland zijn ook andere landen ervan overtuigd dat deze test ongeschikt is en dus van het werkprogramma moet verdwijnen.

C. Onderzoek volgende periode

CEN/TC155 is betrokken bij de ontwikkelingen van het mandaat voor bouwproducten in contact met drinkwater binnen DGIII. TC155 zal voorlopig dit onderwerp met actieve inzet blijven volgen. De volgende vergadering is voorzien in week 19 van 2003 in België.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	9.000,--
Besteding in het 1 ^e halfjaar	:	7.802,36
Besteding in het verslagjaar	:	9.000,--

3.4.3 CEN/TC155/WG12

I Algemeen

Commissie/werkgroep code : CEN/TC155/WG12
 Commissie/werkgroep onderwerp : PE-waterleidingbuizen

Naam deelnemer (s) : ing. L.J. van Driel
 Bedrijf deelnemer (s) : Kiwa C&K

Nederlandse schaduw commissie : Water kwaliteit
 NEN-nummer : NC 349 070 21

Terugkoppelen naar : CLTK

II Inhoud

A. Doelstelling

De werkgroep heeft als doelstelling Europese normen op te stellen voor PE en PP leidingsystemen voor drinkwater. In deze normen worden opgenomen de buizen, hulpstukken met speciale toepassingen, de installatie en het onderhoud.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

Een eerste aanzet tot het opstellen van een Nationaal voorwoord is gemaakt. In 2003 moet de eindversie voor NEN beschikbaar zijn.

Deel 4 moet nog volledig opgezet worden, hetzelfde geldt voor deel 7. De delen 1, 2, 3 en 5 zijn voor de Formal Vote .

C. Onderzoek volgende periode

In 2003 wordt deel 4 verder uitgewerkt (valves and auxilleries).

In 2003 moet het Nationaal voorwoord gereed komen, gebaseerd op het in Nederland gebruikelijke toepassingsgebied.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	2.000,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	708,--
Besteding in het verslagjaar	:	1.183,20

3.4.4 CEN/TC155/WG14

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	:	CEN/TC155/WG14
Commissie/werkgroep onderwerp	:	Glasvezelversterkte kunststof
Naam deelnemer (s)	:	ing. M.A. van Berkel
Bedrijf deelnemer (s)	:	Kiwa C&K
Nederlandse schaduw commissie	:	Commissie GVK-leidingen
NNI-nummer	:	NC 349 070 61
Terugkoppelen naar	:	BRL-Cie/CLTK

II Inhoud

A. Doelstelling

Opstellen van Europese beproevingsmethoden en productnormen voor GVK-leidingsystemen voor watertransport waarbij het belang van de Nederlandse waterleidingbedrijven wordt verdedigd.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

De werkgroep heeft in de eerste helft van het jaar 2002 tweemaal vergaderd waarvan een keer in Berlijn en een keer in Rijswijk. De navolgende onderwerpen zijn aan de orde geweest.

Harmonized European Standards

Het is de bedoeling dat GVK leidingsystemen voor drinkwater en afvalwater zullen vallen onder de algemene hEN opgesteld door TC155.

Putten en Polymeer Beton zullen moeten werken met een zogenaamde Annex Z.

prEN 1796 verstuurd aan NEN voor 'formal vote'

Dit betreft de systeemnorm die binnen Europa geaccepteerd gaat worden voor het druk en drukloze transport van drink- en ruwwater door GVK leidingsystemen. Nederland heeft hierop negatief gestemd. Met name de eisen die wij als Nederland stellen aan trekvast verbindingen zijn niet terug te vinden in de norm.

First enquiry of prEN 14364

Dit betreft de systeemnorm die binnen Europa geaccepteerd gaat worden voor het druk en drukloze transport van afvalwater door GVK leidingsystemen. Deze norm is bijna identiek aan de prEN 1796. Het enige verschil is dat er eisen zijn opgenomen voor langeduur chemische bestandheid. Aangezien de eisen aan trekvast verbindingen identiek zijn aan die van prEN 1796 heeft Nederland ook op deze norm negatief gestemd. In het jaar 2003 gaat document voor 'formal vote'.

'Environmental aspects' en 'dangerous substances'

Toekomstige normen dienen aandachtspunten hierover op te nemen.

Water jetting

De ontwikkelde beproevingsmethode en de daaraan gekoppelde eisen hebben geen enkele relatie met de praktijk. TG heeft besloten deze test niet te accepteren. Op nationaal niveau moet overleg plaatsvinden waardoor dit standpunt breder gedragen wordt.

Persbuizen (jacking pipes)

De vertegenwoordiger namens WG14 in de TG is dhr. U. Wallmann. Besloten is dat hij ook de belangen behartigt voor polymerebeton. De documenten EN476 en ATV125 zullen de basis vormen voor het opstellen van eisen aan persbuizen. Door afwezigheid van dhr. Wallmann is er geen voortgangsrapportage.

'Structural Analyses'

TG3 is bijeen geweest. Het document gaat voor december 2002 voor TC enquiry.

Normen voor industriële toepassingen

De ingestelde ad hoc groep is tot de conclusie gekomen dat er één document gemaakt wordt waarin zowel 'industrial pipes from standard components' als 'industrial pipes from custom designed components' opgenomen worden. De TG gaat na welke status het document moet krijgen: een productnorm of een leidraad.

Polymeerbeton

Productnorm voor buizen is verstuurd voor TC enquiry.

Inspectieputten GVK

Resultaten van de TC enquiry worden in de eerste vergadering van 2003 besproken.

Slagbeproeving

In de Kiwa- en KOMO-beoordelingsrichtlijnen zijn eisen opgenomen voor de slagbeproeving. Dit is nog niet het geval in de prEN 1796 of prEN 14364. De ingestelde TG heeft als opdracht een testmethode en eisen op te stellen zodat uiteindelijk hiervoor een eis opgenomen kan gaan worden in bovengenoemde EN-normen.

De TG is bijeen geweest. Producenten hebben testen uitgevoerd. De basis van deze testmethode zou moeten zijn een impact gevolgd door een waterdichtheidstest. TG komt voor de volgende vergadering met een wiskundige benadering waarbij een relatie gelegd kan worden tussen kracht, energie en impact.

'Part 7' Kwaliteitsborging

Dit document beschrijft onder meer welke testen in welke frequentie uitgevoerd moeten worden bij partijkeuringen, eigen productiebewaking en audit testen door derden. Het document wat de status heeft van 'technical specification' ligt bij NEN voor formal vote.

Drinkwater

Dhr. B. Carlström is lid van TC165/WG3 waarin onder meer microbiologische aangroei besproken wordt. Hij houdt TC155/WG14 op de hoogte van de ontwikkelingen. TC155/AHG37 houdt zich bezig met de EAS.

Eerstvolgende EAS-vergadering was in november.

C. Onderzoek volgende periode

De volgende vergadering is voorzien in week 21 van 2003. Tijdens deze vergadering zal onder meer het commentaar besproken gaan worden van de systeemnorm prEN 14364 waarbij het van groot belang is om hierbij aanwezig te zijn. Wij moeten namelijk WG14 laten inzien hoe belangrijk het is om in Nederland vast te houden aan de huidige eisen die wij stellen aan goede testmethoden voor trekvast verbindingen.

Tevens wordt het commentaar naar aanleiding van de formal vote op 'part 7' besproken. Van belang hierbij is dat er vastgehouden wordt aan de frequenties van onderzoek om aan te tonen dat het product nog steeds aan bepaalde kwaliteitscriteria voldoet.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting) :	11.000,--
Besteding in het 1e halfjaar :	7.293,56
Besteding in het verslagjaar :	11.000,--

3.4.5 CEN/TC155/WG17

I Algemeen

Commissie/werkgroep code :	CEN/TC155/WG17
Commissie/werkgroep onderwerp :	Renovatie van leidingsystemen
Naam deelnemer (s) :	drs. M. Mekes
Bedrijf deelnemer (s) :	Kiwa C&K
Nederlandse schaduw commissie :	Water kwaliteit
NEN-nummer :	NsC 349 070 71
Terugkoppelen naar :	RDG's

II Inhoud

A. Doelstelling

Opstellen van Europese normen voor renovatietechnieken van bestaande leidingsystemen door middel van het inbrengen van een kunststof binnenbuis.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

De Nederlandse schaduwcommissie heeft twee keer vergaderd; de taakgroep over drinkwaterleidingen ook nog twee maal.

Tijdens deze bijeenkomsten is het Nederlandse commentaar opgesteld op de draft renovatie normen. De commentaren op de drafts zijn aangeboden aan CEN/TC155 voor het klaarmaken van de formal-vote stage.

Er bestaat een verschil van opvatting over de systematiek van de te renoveren buis met betrekking tot de reststerkte en de in te brengen liner. In de huidige drafts wordt voornamelijk gesproken over renoveren met buizen die zelfstandig alle krachten kunnen dragen. In de praktijk bezit de bestaande leiding in de meeste gevallen nog voldoende reststerkte om de mechanische krachten van een renovatiebuis (gedeeltelijk) te dragen. Dit type renovatie wordt voornamelijk gebruikt voor bestaande leidingsystemen die 'lekkers' als gevolg van verschuivingen door bijvoorbeeld bouwwerkzaamheden in de omgeving of om oude leidingsystemen op te knappen, denk hierbij bijvoorbeeld aan leidingen waarin asbest is verwerkt

C. Onderzoek volgende periode

De volgende vergadering is nog niet gepland. Deze vergadering is van belang daar bij meer dan de helft van alle renovatieprojecten er nog voldoende reststerkte aanwezig is en zodoende een groot deel van alle renovatieprojecten in Nederland niet binnen de Europese normen dreigt te vallen.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	2.000,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	2.000,--
Besteding in het verslagjaar	:	2.000,--

3.4.6 CEN/TC164/WG1

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	:	CEN/TC164/WG1
Commissie/werkgroep onderwerp	:	Functionele eigenschappen hoofdleidingnet
Naam deelnemer (s)	:	K.J. Pantophlet, ir. D. van Rijsbergen en ir. O.J. Anema
Bedrijf deelnemer (s)	:	Kiwa C&K, Brabant Water en Vitens
Nederlandse schaduw commissie	:	Functionele eigenschappen hoofdleidingnet
NEN-nummer	:	NsC 349 164 01
Terugkoppelen naar	:	RDG's

II Inhoud

A. Doelstelling

Het tot stand brengen van een Europese norm voor de aanleg en onderhoud van drinkwaterleidingsystemen. In Europees verband is een aantal jaren geleden de EN 805 'Watervoorziening – eisen aan distributiesystemen buitenhuis' als een soort norm voor de aanleg van waterleidingen gemaakt.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

Dit jaar werden werkzaamheden verricht met betrekking tot het opstellen van een Nederlandse richtlijn voor het ontwerp, de aanleg en het onderhoud van waterleidingen. Door de werkzaamheden van de Vewin-delegatie in de begeleidingscommissie van NEN 3650 'Eisen voor buisleidingsystemen' is de noodzaak ontstaan om de NEN-EN 805 voor de Nederlandse praktijk aan te passen. Momenteel wordt gewerkt aan een herziening van de NEN 3650 waar de waterleidingbranche aan deelneemt.

In de commissie, die aan de herziening van NEN 3650 werkt, zitten de vergunningverleners en vertegenwoordigers van leidingeigenaren van gevaarlijke gassen/vloeistoffen, alsmede een vertegenwoordiging van leidingeigenaren van de lagedruk sectoren (gas en water). De intentie is om tot een nationaal gedragen norm te komen. De taakgroep streeft naar een hoog niveau van normalisatie. Per onderwerp of per sector wordt naar eigen normen verwezen.

De vertegenwoordigers van de waterleidingbranche kunnen niet in alle gevallen naar gedocumenteerde gegevens verwijzen. Leidingen in vergunningsgebieden zullen onder de herziene versie van de NEN 3650 vallen.

Voor leidingen die niet onder de NEN 3650 vallen, zal worden gezocht naar een andere norm of nationaal voorschrift waarnaar verwezen kan worden. Voor de aanleg van transport-, distributie- en dienstleidingen buiten vergunningsgebieden – en dat is het overgrote deel – bestaat namelijk geen landelijk dekkend voorschrift.

Met de Vewin is een projectteam samengesteld die als hoofddoel heeft een Nederlandse richtlijn 'Drinkwaterleidingen buiten gebouwen ontwerp, aanleg en onderhoud' op te stellen voor het ontwerp, de aanleg en het onderhoud van waterleidingen. De Nederlandse richtlijn beoogt een

richtlijn te zijn voor het ontwerp, de aanleg en het onderhoud van openbare drinkwaterleidingsystemen in Nederland.

De richtlijn wordt in een norm lay out opgesteld met als uitgangspunt de NEN-EN 805:2000. Dit is noodzakelijk om zodoende geen tegenstrijdigheden met NEN-EN 805:2000 te veroorzaken. De richtlijn behandelt de eisen die in Nederland minimaal aan een drinkwaterleidingsysteem worden gesteld. Deze eisen hebben betrekking op het ontwerp en aanleg van nieuwe drinkwaterdistributiesystemen; belangrijke wijzigingen aan of aanpassingen van een bestaand systeem en de bedrijfsvoering en beheer van bestaande systemen. De richtlijn bevat algemene eisen voor:

- Drinkwaterdistributiesystemen buiten gebouwen: transportleidingen, hoofdleidingen, lokale leidingen en aansluitleidingen inclusief de nodige appendages;
- buisleidingelementen van het systeem;
- Aanleg, beproeving en overdracht (commissioning).

Onderwerpen zoals waterbehandelings- en waterwinningsinstallaties, benevens opslagfaciliteiten en pompstations vallen buiten de toepassingsgebied van de richtlijn. Ook bestaande waterdistributiesystemen behoeven niet te worden aangepast om aan deze richtlijn te voldoen, tenzij waterkwaliteit, veiligheid, betrouwbaarheid en geschiktheid van het systeem in geding zijn.

C. Onderzoek volgende periode

Voor het komend jaar zal een bijdrage worden geleverd aan het opstellen van de Nederlandse richtlijn 'Drinkwaterleidingen buiten gebouwen ontwerp, aanleg en onderhoud'.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	3.000,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	1.188,--
Besteding in het verslagjaar	:	3.000,--

3.4.7 CEN/TC164/WG5

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	:	CEN/TC164/WG5
Commissie/werkgroep onderwerp	:	Betonnen buizen
Naam deelnemer (s)	:	ing. W. van Vreeswijk
Bedrijf deelnemer (s)	:	Kiwa C&K
Nederlandse schaduw commissie	:	Drinkwatervoorziening
NEN-nummer	:	NC 349 164
Terugkoppelen naar	:	CvD Betonleidingsystemen

II Inhoud

A. Doelstelling

Het volgen van de ontwikkelingen in de JWG van TC164 en 165 met betrekking tot het ontwerp van leidingstelsels voor transport van drinkwater en afvalwater. Deze ontwikkelingen kunnen consequenties hebben voor de EN's die TC164/WG5 tot stand heeft gebracht en die deels als NEN-EN zijn gepubliceerd.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

C. Onderzoek volgende periode

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	1.000,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	269,54
Besteding in het verslagjaar	:	982,80

3.4.8 CEN/TC164, 165/JWG

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	:	CEN/TC164, 165/JWG
Commissie/werkgroep onderwerp	:	Ondergrondse leidingontwerp
Naam deelnemer (s)	:	K.J. Pantophlet en ing. J. Kreber
Bedrijf deelnemer (s)	:	Kiwa C&K en Waterbedrijf Europoort
Nederlandse schaduw commissie	:	Functionele eigenschappen. hoofdleidingen, Buitenriolering en afvalwatertechniek
NEN-nummer	:	351 165 22 10
Terugkoppelen naar	:	RDG's

II Inhoud

A. Doelstelling

Het hoofdonderwerp van de JWGIS een norm ontwikkelen voor leidingnetontwerp. Van de JWGIS zijn twee TG's afgeleid te weten TG 1 en TG 2:

- TG 1 : Het ontwikkelen van één ontwerpmethodode;
- TG 2 : Het ontwikkelen van één norm voor W-classificaties de 'pressure classification'.

Hoofdonderwerp van de JWGIS een norm ontwikkelen voor leidingnetontwerp (EN 1295). De prEN 1295 bestaat uit drie delen, waarvan NEN-EN 1295-1 reeds is gepubliceerd:

- EN 1295-1 beschrijft de algemene eisen van een aantal omgevingsituaties die al dan niet gunstig zijn voor de leiding;
- prEN 1295-2 geeft een overzicht van de berekeningen die binnen Europa gehanteerd worden (voor Nederland is alleen CUR-rapport 122 voor betonnen buizen hierin meegenomen);
- prEN 1295-3 geeft een eerste aanzet voor een berekeningsmodel op basis van een aantal sleufsoorten, al dan niet met fundatie; daarbij worden bijvoorbeeld het type materiaal en de materiaaleigenschappen, aanlegcondities en invloeden van de omgeving op de te leggen buizen meegenomen.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

De prEN norm 1295-3 is gepubliceerd voor TC enquiry. De annex van prEN 1295-3 beschrijft de twee berekeningsmethoden (zogenaamde opties) voor het berekenen van ondergrondse leidingsystemen:

- optie 1: de fascicule 70 berekeningsmethode;
- optie 2: de ATV-berekeningsmethode.

De Nederlandse schaduwcommissie heeft diverse voorstellen aangedragen aan de CEN-commissie 164/165 JWG onder andere voor de liggerberekening (ir. G. Kruisman).

TG 1

Doordat de voorzitter van TG2 zijn voorzitterschap heeft neergelegd, zijn er tussentijds door de TG1 geen activiteiten uitgevoerd. Na het publiceren van de twee opties, zijn toch belangrijke discussiepunten open blijven staan. Met name dat de opties toch verschillende resultaten geven en in sommige gevallen wijken de resultaten sterk af van de resultaten volgens de nationale methode. Gesteld kan worden dat het mandaat van de TC164/165 om één uniforme berekeningsmethode te ontwikkelen niet is bereikt. De Nederlandse delegatie heeft voorgesteld deze twee opties niet als 'informative annex' op te nemen, maar de gehele prEN1295-3 als 'Technical Report' aan CEN aan te bieden. Een kleine adhoc groep onder leiding van een lid van de Nederlandse delegatie (dhr. Alfrink van Wavin) zal de opties geschikt maken voor publicatie als Technical Report.

TG 2

De commentaren en opmerkingen van het gepubliceerd werkdocument werd door de commissie behandeld en verwerkt. Veel opmerkingen waren gericht op de wijze van toepassen en interpretatie van het document naar werkelijke situaties. Zoals ook in de Nederlandse schaduwcommissie is vastgesteld, blijkt de toepassing van dit werkdocument voor de Nederlandse situatie vrij onduidelijk. Het document is aan de TC aangeboden voor toestemming om aan de CEN-werkgroepen CEN/TC164 en CEN/TC165 te mogen aanbieden.

C. Onderzoek volgende periode

De activiteiten van de TG1 zal zich richten op het onderzoek naar de oorzaak van de verschillen tussen de berekeningsmethoden en deze resultaten gebruiken voor het ontwikkelen van één uniforme berekeningsmethode voor ondergrondse transportleidingen.

Het werkdocument van de TG2 zal na stemming worden gepubliceerd voor de CEN enquiry. De activiteiten zullen zich richten tot het verwerken van de ontvangen commentaren en opmerkingen. De werkzaamheden zullen verder voornamelijk zijn:

- Deelname aan de Nederlandse schaduwcommissie activiteiten;
- Deelname aan de CEN/TC 164/165 commissievergaderingen.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	5.000,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	3.445,20
Besteding in het verslagjaar	:	5.000,--

3.4.9 CEN/TC164, 165/JWG/TG2

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	:	CEN/TC164, 165/JWG/TG2
Commissie/werkgroep onderwerp	:	Drukclassificering

Naam deelnemer (s)	: K.J. Pantophlet en ing. J. Kreber
Bedrijf deelnemer (s)	: Kiwa C&K en Waterbedrijf Europoort
Nederlandse schaduw commissie	: Functionele eigenschappen Hoofdleidingen
NEN-nummer	: NsC 351 165 22 10
Terugkoppelen naar	: RDG's

II Inhoud

A. Doelstelling

Het hoofdonderwerp van de JWGIS een norm ontwikkelen voor leidingnetontwerp. Van de JWGIS afgeleid TG2. Aan deze TG 2 neemt een afvaardiging van de JWGdeel. Het doel van de TG2 is het ontwikkelen van een norm waarin de condities van 'W-classificaties', de zogenaamde drukclassificering, wordt beschreven.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

De TG2 heeft een werkdocument gepubliceerd die de drukclassificeringscondities beschrijft tussen de in de NEN-EN 805 (Watervoorziening, eisen aan distributiesystemen buitenhuis) genoemde materiaalgerelateerde (ontwerp)drukken (bijvoorbeeld PFA, PMA, PEA) en de Europese productnormen voor transportleidingen bedoeld voor drinkwatervoorziening en afvalwaterafvoer. In het werkdocument worden de condities van 80 % van de applicatiemogelijkheden beschreven. Deze applicatiemogelijkheden onderscheiden zich in parameters die de legcondities van buizen bepalen en parameters die de installatiecondities bepalen. De materiaalgerelateerde (ontwerp)drukken zijn:

- PFA: toegestane werkdruk;
- PMA: toegestane maximum werkdruk;
- PEA: toegestane testdruk op locatie.

Het werkdocument werd begin dit jaar voor commentaar aan de JWG164/165 aangeboden.

Het commentaar en de opmerkingen van het gepubliceerde werkdocument werden door de commissie behandeld en verwerkt. Veel opmerkingen waren gericht op de wijze van toepassen en interpretatie van het document naar werkelijk situatie. Zoals ook in de Nederlandse schaduwcommissie is vastgesteld, blijkt de toepassing van de beschreven werkmethode voor de Nederlandse situatie vrij onduidelijk. Het document is aan de TC aangeboden voor toestemming om aan de CEN-werkgroepen TC164 en TC165 te mogen aanbieden.

C. Onderzoek volgende periode

De werkzaamheden van de Vewin-delegatie zullen zich richten op deelname aan de schaduwcommissie en deelname aan de vergaderingen van de TG2.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	4.000,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	3.487,91
Besteding in het verslagjaar	:	4.000,--

3.4.10 CEN/TC192/WG6

I Algemeen

Commissie/werkgroep code : CEN/TC192/WG6

Commissie/werkgroep onderwerp	: Brandkranen, keerkleppen en Q-begrenzers
Naam deelnemer (s)	: J.J.C van der Westen
Bedrijf deelnemer (s)	: Kiwa C&K
Nederlandse schaduw commissie	: Brandkranen en appendages
NEN-nummer	: NC 349 032
Terugkoppelen naar	: BRL-Cie

II Inhoud

A. Doelstelling

Het opstellen van EN-normen voor boven- en ondergrondse brandkranen en brandblusleidingsystemen in gebouwen.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

Begin 2002 zijn voor aanvang van de 6 maanden durende kritiek termijn verschenen:

- prEN 14339: Underground fire hydrants;
- prEN 14384: Pillar fire hydrants.

Beide prEN's zijn inmiddels besproken door de NC 349 032 en in principe afgewezen. De belangrijkste redenen voor afwijzing:

- te veel nadruk op constructieve details in plaats van functionaliteit;
- er is geen onderlinge afstemming tussen beide prEN's, zowel qua structuur als inhoud;
- er is overmaat aan indeling in groepen en klassen die niet bijdragen aan een beter inzicht.

De Nederlandse vertegenwoordiger in de CEN/TC192 is geïnformeerd over het gebrek aan inzicht over de voortgang voor de leden. Men heeft toegezegd dit met de voorzitter van CEN/TC192/WG6 te bespreken. Bij navraag over de resultaten bleek dat de betreffende voorzitter zonder zich af te melden, de betreffende bijeenkomst niet had bezocht.

De commissie 'Brandkranen en appendages' heeft de 'standstill' ter discussie gesteld. Men vindt dat de werkzaamheden van CEN/TC192/WG6 zolang duren dat nieuwe ontwikkelingen worden gefrustreerd. Omdat in die periode juist de prEN 14339 en prEN 1384 zijn gepubliceerd, is nog geen besluit genomen.

C. Onderzoek volgende periode

Verwacht wordt dat in 2003 zal worden begonnen met het bespreken van de commentaren. Het ziet er naar uit dat beide normen compleet zullen moeten worden herzien alvorens de CEN-leden akkoord gaan om deze normen aan CEN aan te bieden ter formal vote.

Het uitgangspunt is om de normen van CEN/TC192/WG6 zoveel mogelijk af te stemmen op de NEN-EN 1074. De werkzaamheden van CEN/TC69/WG18 moeten daar een bijdrage aan leveren.

In 2002 is de Pressure Equipment ingevoerd. Op dit moment is nog onduidelijk wat de gevolgen zijn voor de watersector. Verwacht wordt dat in 2003 hierover meer duidelijkheid kan worden gegeven.

III Financiën

Het budget van € 5.000,- voor CEN/TC169/WG7 was een totaal-budget dat eveneens voor CEN/TC192/WG6 van toepassing was; zie paragraaf 3.4.1.

3.4.11 CEN/TC203/WG1, WG3, WG8 en WG9

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	: CEN/TC203/WG1 + WG3 + WG8 + WG9
Commissie/werkgroep onderwerp	: Gietijzeren buizen en hulpstukken
Naam deelnemer (s)	: ing. L.M. Valstar en ing. A.R. Ramchandani
Bedrijf deelnemer (s)	: Duinwaterbedrijf Zuid-Holland en Kiwa C&K
Nederlandse schaduw commissie	: Gietijzeren buizen en hulpstukken
NEN-nummer	: NC 349 073
Terugkoppelen naar	: BRL-Cie

II Inhoud

A. Doelstelling

Ontwikkelen van Europese normen voor nodulair gietijzeren buizen en hulpstukken. Daarbij wordt binnen een aantal WG's gedacht aan het navolgende.

WG1

Norm voor overgangsverbindingen naar andere buismaterialen (onder andere staal, grijs gietijzer, asbestcement en dergelijke).

WG3

Herzien van EN 877 in verband met Annex ZA voor CE-markering.

WG8

Normen voor:

- PE-coatings op nodulair gietijzeren buizen;
- polyurethaan coatings op nodulair gietijzeren buizen;
- epoxy coatings op nodulair gietijzeren hulpstukken.

WG9

5-jaarlijkse herziening van EN 545, EN 598 en EN 598.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

WG1

De norm is gepubliceerd als prEN 14525 'Ductile iron wide tolerance couplings and flange adaptors for use with pipes of different materials: ductile iron, grey iron, steel, PVC-U, PE and Fibre-cement' en loopt momenteel in de kritiekperiode. Ondanks vele verzoeken van Nederlandse zijde is bij het opstellen van de norm besloten om geen eisen te stellen aan de insteekdieptes. Tijdens de laatste vergadering van NC 349 073 is besloten om nogmaals dit bezwaar te laten verwoorden door de waterleidingbedrijven zodat opnieuw duidelijk wordt gemaakt dat de klanten deze eis opgenomen willen hebben in de norm. Vitens heeft nu een brief van die strekking geschreven dat als het Nederlandse standpunt is ingediend. De bespreking van de kritiek is gepland voor april 2003.

WG3

Deze WG heeft de geharmoniseerde versie van EN 877 gepubliceerd als prEN 877/Ontw. A1:2002. Hierop is forse kritiek geleverd aangezien de voorstellen te weinig aangeven waarom er aan de essentiële eisen van de CPD niet wordt voldaan.

WG8

In deze periode is er één vergadering van deze werkgroep gehouden namelijk op 10 oktober 2002.

De norm voor PE-coatings is klaar en de concept-versie is aangeboden aan CEN/TC203 voor publicatie ter kritiek. Deze coatings worden gebruikt voor het uitwendig bekleden van gietijzeren buizen voor onder andere drinkwatertoepassingen. Bij het maken van aftakkingen door middel van zadels zal deze coating in contact komen met drinkwater.

De activiteiten rond de norm voor polyurethaan coatings is begonnen en de werkgroep heeft een eerste versie in grote lijnen besproken. Deze coatings worden gebruikt voor het bekleden van gietijzeren buizen voor onder andere drinkwater toepassingen. Bij het maken van aftakkingen door middel van zadels zal deze coating in contact komen met drinkwater.

De norm voor epoxy coatings is bijna klaar en deze norm zal worden afgehandeld in de eerst komende vergadering in januari 2003. Deze coatings worden gebruikt voor het in- en uitwendig bekleden van gietijzeren hulpstukken, kleppen, koppelingen, enz en komen in contact met drinkwater.

WG9

In deze periode is er één vergadering van de werkgroep gehouden te weten op 9 oktober 2002. Er is een begin gemaakt met de herziening van EN 598 die van toepassing is op gietijzeren buizen en hulpstukken voor afvalwatertoepassingen. Als dit klaar is, zal worden begonnen met de herziening van EN 969.

C. Onderzoek volgende periode*WG1*

Na de kritiekperiode zal de ontwikkeling van deze norm worden gecontinueerd. Vanwege de vertraging zal de volgende vergadering pas in 2003 plaatsvinden.

WG3

De binnengekomen kritiek worden op de eindversie moet volgend jaar worden behandeld.

WG8

Er moet binnenkort kritiek worden geleverd op de eindversie van de norm voor PE.

De activiteiten rond de epoxy norm zullen verder gaan. Naar verwachting zal de norm begin 2003 worden afgerond en vervolgens ter kritiek gaan.

De ontwikkeling van de PUR norm is begonnen en hieraan zal verder worden gewerkt. De volgende vergadering is gepland voor 24 januari 2003.

WG9

Ook de ontwikkeling van EN 598 gaat verder. De volgende vergadering staat op de rol voor 23 januari 2003.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	9.000,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	6.212,90
Besteding in het verslagjaar	:	9.000,--

3.4.12 CEN/TC219/SC2

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	: CEN/TC219/SC2
Commissie/werkgroep onderwerp	: Corrosie en kathodische bescherming
Naam deelnemer (s)	: ing. P.J. Baars
Bedrijf deelnemer (s)	: Kiwa Inspectie BV
Nederlandse schaduw commissie	: Transportleidingen
NEN-nummer	: NC 310 004 01 (kathodische bescherming) NC 310 004 06 (corrosie bescherming)
Terugkoppelen naar	: RDG's

II Inhoud

A. Doelstelling

Volgen van het CEN-werk op het gebied van kathodische bescherming en inbrengen van het Nederlandse standpunt en belangen.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

Op 5 tot en met 7 maart is er een vergadering geweest in Les Houches waarbij de prEN 14505 'Protection of Complex Structures' is gereed gemaakt voor enquiry. Het document bevat criteria voor complexe voorzieningen zoals pompstations, regelstations, waterwininstallaties en zuiveringsinstallaties. Tevens is voortgang gemaakt met de prEN 13636 'Cathodic Protection on Buried Tanks'.

Op 25 tot en met 27 juni is er een vergadering geweest in Praag. Hier is het document prEN 13636 'Cathodic Protection on Buried Tanks' is afgerond voor public enquiry. Het document bevat een managementmodel voor het bepalen van onderhoudinspectie frequenties. Hierbij is rekening gehouden met de ligging in risicovolle gebieden zoals waterwingebieden, steden, etc. Het Nederlands voorstel voor criteria van stoombehoefte in moeilijke gebieden is niet overgenomen. Er is besloten volgend jaar een document op te stellen met aanbevelingen en deze als informatief te publiceren.

Op 21 en 22 oktober is er een vergadering geweest in Barcelona waar de prEN xxx 'External cathodic protection of well casings' is behandeld. In het kader van de prEN 50162 'Stray Currents of DC-Interferentie' is het criterium van -100 mV potentiaalverschuiving ter discussie gesteld. Vooralsnog is geen nieuw criterium geformuleerd.

Op 6 en 7 november is er een vergadering geweest van WG5 voor de EN xxx 'Competence levels and certification of cathodic protection personnel'. De grondslag voor deze standaard is de kwaliteit van werkzaamheden in corrosiebescherming, coatings en kathodische bescherming te garanderen in relatie tot uitbesteding van leidingbeheerders naar specialistische bedrijven. Doelstelling van deze standaard is het formuleren van verschillende kwalificatieniveaus om de vereiste deskundigheid van specialisten te beschrijven die tevens als grondslag dient voor persoonscertificatie.

Op 26 november is er een vergadering bijgewoond van de Nederlandse schaduwcommissie. Hier zijn de Nederlandse commentaren op de verschillende normen besproken. Er wordt gesignaleerd dat er een ontwikkeling dreigt te ontstaan waarbij grote multinationals (zoals Shell) de inhoud van de standaarden (CEN en ISO) gaan dicteren. Het is voor de waterleidingsector essentieel actief te blijven deelnemen om de eigen belangen te beschermen.

Algemeen

In het kader van de belangrijke basis norm EN 12954 'General principles of Cathodic protection on pipelines' is nu een discussie gaande omtrent de positie van de norm in relatie tot de ISO/DIS 15589-1 'Cathodic Protection for pipeline transportation systems'. Een aantal grote multinationals heeft een traject geïnitieerd om een ISO-standaard te publiceren. Dit botst echter met de belangen van de CEN-deelnemers. Momenteel wordt door de werkgroepen intensief overlegt op welke wijze de CEN en ISO standaarden kunnen worden geharmoniseerd.

In het kader van zwerfstroombeïnvloeding door AC-corrosie zijn voorstellen gemaakt om de EN 12954 'General principles of Cathodic protection on pipelines' uit te breiden met zwerfstroombeïnvloeding ten gevolge van wisselspanningsbeïnvloeding (AC-corrosie). Momenteel is dit in Nederland zeer actueel met betrekking tot de HSL en de Betuwelijn.

Op het gebied van zwerfstromen door wisselspanning (AC-straycurrents) is door CEOCOR een publicatie beschikbaar die als basis zal fungeren voor de prEN xxx 'Protection against corrosion by stray currents from alternating currents on pipelines'. De CEOCOR publicatie beschrijft hoe een risicobeoordeling kan worden uitgevoerd om na te gaan of een pijpleiding wordt beïnvloedt door zwerfstromen (wisselspanning). Waterleidingbedrijven kunnen dit document kosteloos opvragen bij Peter Baars: telefoon (070) 41 44 489.

C. Onderzoek volgende periode

Voortzetting van de volgende onderwerpen:

- Cathodic protection on complex structures;
- Cathodic protection of buried tanks;
- General principles of Cathodic protection on pipelines including stray currents by AC-interference;
- Qualification and Certification op Cathodic Protection Personal;
- Cathodic protection of casings;
- Remote control of cathodic protection systems.

In 2003 zijn de volgende vergaderingen gepland van de CEN/TC219. De onderwerpen zijn:

- General principles of Cathodic protection on pipelines including stray currents by AC interference;
- Qualification and Certification op Cathodic Protection Personal;
- Cathodic protection of casings;
- Remote control of cathodic protection systems.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	15.500,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	9.000,--
Besteding in het verslagjaar	:	15.500,--

3.4.13 ECISS/TC29/SC4**I Algemeen**

Commissie/werkgroep code : ECISS/TC29/SC4/WG4 tot en met 15 + ISO/TC67/SC2
 Commissie/werkgroep onderwerp : Coatings en pijpwikkelband

Naam deelnemer (s) : ing. A.R. Ramchandani
 Bedrijf deelnemer (s) : Kiwa C&K

Nederlandse schaduw commissie : Coatings op stalen buizen en pijpwikkelband
NEN-nummer : NsC 310 004 02

Terugkoppelen naar : BRL-Cie

II Inhoud

A. Doelstelling

Het volgen en kunnen sturen van de Europese ontwikkelingen op het gebied van drinkwatercoatings voor de in- of uitwendige toepassing op stalen leidingen. Verder de ontwikkelingen gebruiken ten behoeve van Nederlandse normen.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

WG1 en WG3

Beide werkgroepen zijn nu opgeheven.

WG4

De volgende twee EN's zijn geaccepteerd bij de formal vote en zullen binnenkort worden gepubliceerd:

- EN 10289: uitwendige vloeibare epoxy bekledingen;
- EN 10290: uitwendige vloeibare polyurethaan bekledingen.

Beide normen zijn in strijd met BT-resolutie 58/1996 waardoor tijdens de laatste NC-vergadering nogmaals werd besloten om tegen te stemmen. Door de meerderheid van stemmen zijn de normen echter toch aanvaard.

WG5

De norm prEN 10310 'Internal and external polyamide powder based coatings' zit momenteel in het formal vote traject. Publicatie van deze norm is in april 2003 te verwachten. Deze norm is onder andere van toepassing voor stalen drinkwaterleidingen.

WG6

De norm prEN 10301 voor 'Inwendige epoxy anti-friction coatings voor de transport van gas' is aangenomen tijdens de formal vote. De verwachting is dat deze norm medio volgend jaar beschikbaar zal komen. Er zal worden samengewerkt met ISO/TC35/SC14/WG8 om deze norm op een lijn te brengen met de door hun ontwikkelde norm ISO/DIS 15741.

WG7

De norm prEN 10239 'Uitwendig in-situ aangebrachte bekledingen van verbindingen' is één jaar vóór de planning in februari 2002 ter kritiek gepubliceerd. De Nederlandse schaduwcommissie heeft veel kritiek (zowel technisch als tekstueel) geleverd op deze norm. ISO/TC67/SC2 is ook van plan om een vergelijkbare ISO-norm op te stellen en heeft onder de Vienna Agreement de voortrekkersrol van ECISS/TC29/SC4 afgewezen. Tijdens de laatste vergadering van ECISS/TC29/SC4 van 28 juni 2002 is aangegeven dat het resultaat van de enquiry moet worden afgewacht. Als het resultaat positief is, zal verder aan deze norm worden gewerkt en in dat geval zal er zowel een EN-norm als een ISO-norm komen. Als het resultaat negatief is, zal worden besloten om de werkzaamheden aan deze norm binnen de ECISS/TC29/SC4 te beëindigen en het werk over te hevelen naar ISO/TC67/SC2. Deze norm heeft betrekking op de in het veld aangebrachte bekledingen (pijpwikkelbanden en krimpmantelbanden) voor onder andere drinkwaterleidingen. Totnogtoe is het resultaat van de enquiry niet bekend.

WG9

De norm prEN 10300 voor 'Uitwendig coating met bitumen' is momenteel ter kritiek gepubliceerd. De Nederlandse schaduwcommissie heeft met deze norm ingestemd. Naar verwachting zal deze

norm medio 2003 worden gepubliceerd. De andere norm 'Uitwendig coating met koolteer' is geschrapt. Nederland heeft tegen deze norm gestemd vanwege het wettelijke verbod om koolteer toe te passen in Nederland.

WG10

De norm prEN 10298 voor 'Inwendig coating met cementmortel' is onlangs voor de tweede keer ter kritiek gepubliceerd omdat na het verwerken van het ontvangen commentaar de norm geheel anders was geworden. De binnengekomen kritiek is inmiddels verwerkt en de norm doorgestuurd voor de COCOR vote. Publicatie van deze norm is aan het einde van 2003 te verwachten. Deze norm is onder andere van toepassing voor stalen drinkwaterleidingen.

WG13

Er zijn geen ontwikkelingen geweest. Door ECISS/TC29/SC4 is al eerder de vraag gesteld of het zinnig is om een EN-norm te maken terwijl hier sprake is van één fabrikant die bovendien beschikt over een gepatenteerd product en proces. Gezien het feit dat er geen ontwikkelingen zijn, is tijdens de ECISS/TC29/SC4-vergadering van 28 juni 2002 besloten om dit werkitem te annuleren en de werkgroep op te heffen. De ISO/TC67/SC2 heeft deze norm wel opgenomen in hun werkveld maar zal pas over enkele jaren hieraan beginnen. Als dit het geval is, kan worden overwogen om de Vienna Agreement hierop toe te passen met de ISO als de voortrekker.

WG14

Deze WG is opgeheven en het bijbehorende werkitem geannuleerd omdat de ISO/TC67/SC2 heeft besloten om een ISO-norm op te stellen waardoor de kans dat een Europese norm komt verder is afgenomen. ECISS/TC29/SC4 heeft nu besloten tijdens de vergadering van 28 juni 2002 om de Vienna Agreement op deze norm toe te passen met ISO als voortrekker.

WG15

Deze WG heeft nu drie keer vergaderd voor het opstellen van een nieuwe norm voor 'Internal liquid epoxy lining' onder het voorzitterschap van dhr. Monfront van Frankrijk. Door Nederland wordt aan deze WG deelgenomen. De concept-norm is nu beschikbaar en zal worden behandeld tijdens de vergadering van januari 2003. Deze norm is onder andere van toepassing voor stalen drinkwaterleidingen.

ISO/TC67/SC2

Zoals hierboven reeds is aangegeven, is er een zekere overlap van de werkzaamheden van ECISS/TC29/SC4 en ISO/TC67/SC2. ISO/TC67/SC2 heeft besloten om een hele reeks van normen voor uitwendige coatings op stalen buizen te ontwikkelen en heeft ook aangegeven dat wanneer er sprake zal van een overlap dat zij alleen bereid zijn om de Vienna Agreement toe te passen als de ISO/TC67/SC2 als voortrekker kan fungeren. Na lang aandringen heeft ISO/TC67/SC2 onlangs de prioriteiten van de normen kenbaar gemaakt en aan de volgende normen zal worden begonnen:

- DIS/ISO 21809-1: 'Polyolefin coatings (2 and 3-layer PE and 3-layer PP)', publicatie 06 2005;
- DIS/ISO 21809-2: 'Fusion bonded epoxy coatings', publicatie 05-2006;
- DIS/ISO 21809-3: 'Field joint coatings', publicatie 05-2006.

Voor ISO 21809-1 is door ECISS/TC29/SC4 besloten om dit onder de ISO-leiding te brengen (zie WG14). Dit is ook het geval voor ISO 21809-2 omdat binnen de ECISS/TC29/SC4 er geen werkitem is voor deze coating. Voor ISO 21809-3 kan geen besluit worden genomen aangezien deze norm momenteel ter kritiek is (zie WG7). De ontwikkelingen binnen ISO/TC67/SC2 zullen binnen ECISS/TC29/SC4 actief worden gevolgd.

C. Onderzoek volgende periode

Vanwege het drastisch snoeien in het budget door EnergieNed is de deelname van Gastec in deze commissie opgeschort. Dhr. Ramchandani is gevraagd om het voorzitterschap over te nemen zodat het werk door kan gaan.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	11.000,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	6.874,71
Besteding in het verslagjaar	:	11.000,--

3.4.14 ECISS/TC29/SC1, SC3 en SC5

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	:	ECISS/TC29/SC1, SC3 en SC5
Commissie/werkgroep onderwerp	:	Stalen buizen
Naam deelnemer (s)	:	ing. A.R. Ramchandani
Bedrijf deelnemer (s)	:	Kiwa C&K
Nederlandse schaduw commissie	:	Stalen buizen
NEN-nummer	:	NC 341 074
Terugkoppelen naar	:	BRL-Cie

II Inhoud

A. Doelstelling

Het volgen en kunnen sturen van de Europese ontwikkelingen op het gebied van stalen buizen ten behoeve van drinkwatertoepassingen (staal en RVS). Verder de ontwikkelingen gebruiken ten behoeve van Nederlandse standaarden.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

De ECISS/TC29/SC5 behandelt een groot aantal onderwerpen (onder andere schroefdraadverbindingen, gelast stalen buizen, naadloos stalen buizen en verschillende toepassingsvormen). Hierdoor bestaat een gedeelte van het werk uit screenen van documentatie op noodzakelijkheid voor drinkwatertoepassingen. Een aantal ontwikkelingen wordt gevolgd en de van belang zijnde normen worden becommentarieerd. De werkzaamheden bestaan uit het schaduwen van binnen gekomen documentatie. Met name gaat de aandacht uit naar de stalen buizen en hulpstukken die in contact kunnen komen met drink- en afvalwater.

In 2002 is er gestemd op de volgende documenten in verband met het toetsen van de conformiteit met de 'Pressure Equipment Directive' (PED).

- EN 10216-1: 'Seamless steel tubes – Non-alloy steel tubes with specified room temperature properties';
- EN 10216-2: 'Seamless steel tubes – Non-alloy steel tubes with specified elevated temperature properties';
- EN 10216-3: 'Seamless steel tubes – Alloy fine grain steel tubes';
- EN 10216-4: 'Seamless steel tubes – Non-alloy steel tubes with specified low temperature properties';
- EN 10216-5: 'Seamless steel tubes – Stainless steel tubes';
- EN 10217-1: 'Welded steel tubes – Non-alloy steel tubes with specified room temperature properties';

- EN 10217-2: 'Welded steel tubes – Electric welded non-alloy and alloy steel tubes with specified elevated temperature properties';
- EN 10217-3: 'Welded steel tubes – Alloy fine grain steel tubes';
- EN 10217-4: 'Welded steel tubes – Electric welded non-alloy steel tubes with specified low temperature properties';
- EN 10217-5: 'Welded steel tubes – Submerged arc welded non-alloy steel tubes with specified elevated temperature properties';
- EN 10217-6: 'Welded steel tubes – Submerged arc welded non-alloy steel tubes with specified low temperature properties';
- EN 10217-7: 'Welded steel tubes – Stainless steel tubes'.

NOOT:

Nederland heeft hierop negatief gestemd omdat de Annex ZA onvoldoende uitsluitel gaf over de toetsing van de materiaaleigenschappen volgens de PED. De normen zijn wel aangenomen en zullen naar verwachting begin 2003 worden gepubliceerd.

Verder zijn behandeld:

- ISO/FDIS 4144.2: 'Pipework – Stainless steel fittings threaded in accordance with ISO 7-1' voor commentaar;
- PrEN 10224: 'Non-alloy steel tubes and fittings for the conveyance of aqueous liquids including water for human consumption – Technical delivery conditions' voor de formal vote. Deze norm is inmiddels aangenomen en zal naar verwachting begin 2003 worden gepubliceerd;
- PrEN 10255: 'Non-alloy steel tubes suitable for welding and threading' voor de tweede CEN enquiry. Hierop is veel commentaar geleverd dat moet worden verwerkt. Deze norm is van belang voor drinkwatertoepassingen en zal leiden tot een herziening van de BRL-K771.

C. Onderzoek volgende periode

Het onderzoek voor de volgende periode bestaat uit het bestuderen van de ingekomen informatie.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	3.000,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	825,51
Besteding in het verslagjaar	:	3.000,--

3.4.15 NC 310 004 (herziening NEN 3650)

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	:	Herziening NEN 3650
Commissie/werkgroep onderwerp	:	Eisen voor buisleidingsystemen
Naam deelnemer (s)	:	K.J. Pantophlet, ing. J.Kreber en ir. O.J. Anema
Bedrijf deelnemer (s)	:	Kiwa C&K, Waterbedrijf Europoort en Vitens
Nederlandse schaduw commissie	:	Herziening NEN 3650
NEN-nummer	:	NC 310 004
Terugkoppelen naar	:	RDG's

II Inhoud

A. Doelstelling

Het doel van de norm is het verkrijgen van een uniforme basis voor het ontwerp, de aanleg en de bedrijfsvoering van buisleidingsystemen, teneinde een duurzaam, effectief en doelmatig systeem te waarborgen, veilig voor mens, milieu en goederen. Deze norm zal de eisen voor buisleidingsystemen voor vervoer van als gevaarlijk geclassificeerde stoffen bevatten. Dit zal gelden voor systemen zowel ter land als ter zee. De norm zal van toepassing zijn op nieuw te bouwen leidingsystemen en op te wijzigen bestaande leidingsystemen. Voor het vervoer (transport en/of distributie) van niet gevaarlijke stoffen via (lagedruk) buisleidingsystemen zal een beperkte toepassing van de norm gelden.

De herziening van de norm betreft niet alleen aanpassing van de norm aan de huidige (inter)nationale eisen maar ook zal het werkingsgebied van de norm worden uitgebreid naar alle relevante buismaterialen.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

Resultaten

De commentaren en opmerkingen van de ter kritiek uitgebrachte NEN 3650 normdelen werden door de commissie behandeld. Heel veel aandacht is besteed aan de implementatie van het externe veiligheidsbeleid, faalkansberekeningen en de consequenties voor de afstandtabellen. Het betrof:

- het algemene deel (normontwerp NEN 3650-1): hierin worden de algemene eisen voor buisleidingsystemen beschreven;
- het deel staal (normontwerp NEN 3650-2): dit deel beschrijft de eisen voor stalen buisleidingen en wel specifiek de eisen die samenhangen met het materiaal staal;
- aanvullende eisen (normontwerp NEN 3651): dit deel geeft aanvullende veiligheidseisen op het ontwerp NEN 3650-serie voor buisleidingen te land gelegen in en/of nabij belangrijke waterstaatswerken.

De belangrijkste commentaren betrof het algemene deel ten aanzien van:

- de helderheid van de scope, de omschrijving van enkele begrippen en de afbakening tussen NEN 3650 en normen;
- de verwijzingen naar en afstemming met andere normen en richtlijnen (Nationaal en Europees);
- de consequenties voor NEN 3650 van het verschil tussen staal en andere materialen;
- technische commentaren met betrekking tot eisen aan het buisleidingsstelsel.

De opmerkingen ten aanzien van NEN 3650-2 'Staal' en NEN 3651 'Kruisingen' betrof voornamelijk technisch commentaar.

Voortgang

De tweede helft van het jaar werd verder gewerkt aan de ontwerpen van de ontbrekende materiaal delen, voor beton, gietijzer en kunststof. Deze delen behandelen alleen aspecten die materiaalspecifiek zijn. De concept normen zullen dan in het voorjaar van 2003 verschijnen. Hieronder volgt een korte omschrijving van de normdelen.

NEN 3650-3 (kunststof)

Dit deel van de norm geeft eisen voor kunststof buisleidingen, waarbij een onderscheid wordt gemaakt naar thermoplastische kunststoffen (PVC, PE, PP) en thermohardende kunststoffen (GVK). Deze type leidingen worden veel toegepast voor drinkwater en rioolwater. De eisen die zijn aangegeven voor de toepassing van kunststof leidingen vallen binnen Groep II. Het toepassingsgebied voor kunststof leidingen richt zich tot:

- kruisingen met of parallel ligging aan waterstaatswerken;
- ligging van leidingen in grondwaterbeschermingsgebieden.

NEN 3650-4 (beton)

Dit deel van de norm geeft eisen voor betonnen buisleidingen en geldt voor buisleidingen ter land. Betonnen leidingen komen uitsluitend voor in groep II. Het toepassingsgebied van de norm voor betonnen leidingen beperkt zich tot kruisingen met of paralleligging aan waterstaatswerken; ligging

van leidingen in grondwaterbeschermingsgebieden. Het eisenpakket in dit deel geldt uitsluitend binnen de werkingssfeer van die twee gebieden. Beton wordt met name voor rioolssystemen toegepast.

NEN 3650-5 (nodulair gietijzer)

Geeft eisen voor gietijzeren buisleidingen en wel specifiek de eisen die samenhangen met het materiaal gietijzer. Nodulair gietijzeren leidingen zijn toepasbaar in systemen met bedrijfsdrukken tot circa 40 bar. In Nederland komen gietijzeren leidingen praktisch gesproken uitsluitend voor in Groep II.

C. Onderzoek volgende periode

De ontwerp normen NEN 3650-3, NEN 3650-4 en NEN 3650-5 zullen tegelijk verschijnen met de definitieve versie.

NEN 3650-1, NEN 3650-2 en NEN 3651

Ruimschoots aandacht werd besteed aan de afstemming met nieuwe Europese normen en het verwerken van deze Europese normen voor buisleidingsystemen in de NEN 3650.

De werkzaamheden van de Vewin-delegatie zullen zich richten op coördinatie van de werkzaamheden zowel voor de VEWIN-delegatie als voor belanghebbenden van waterleidingbedrijven. Deelname aan de begeleidingscommissie voor het verder tot stand komen van de norm. De activiteiten van de begeleidingscommissie voor de komende periode zal zich richten op het ontwikkelen en gereedmaken van de normdelen NEN 3650-3, NEN 3650-4 en NEN 3650-5.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	19.000,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	6.699,60
Besteding in het verslagjaar	:	19.000,--

3.4.16 CENELEC 71-2

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	:	CENELEC BTTF 71-2
Commissie/werkgroep onderwerp	:	Invloed zwerfstromen op leidingen
Naam deelnemer (s)	:	ing. P.J. Baars
Bedrijf deelnemer (s)	:	Kiwa Inspectie B.V.
Nederlandse schaduw commissie	:	Transportleidingen
NEN-nummer	:	NC 310 004 01
	:	NC 310.004 06
Terugkoppelen naar	:	SOTD

II Inhoud

A. Doelstelling

Het volgen van CENELEC-ontwikkelingen met betrekking tot zwerfstroomcorrosie veroorzaakt door gelijk- en wisselspanningen afkomstig van naburige objecten. Het inbrengen van de Nederlandse ervaringen en standpunten.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

Het document prEN 50162 'Protection against corrosion by stray currents from direct current systems' is naar Brussel verzonden voor publicatie. In een late fase zijn commentaren van spoorwegen en raileigenaren binnengekomen die door de werkgroep zijn behandeld. Het aangepaste document is naar Brussel verstuurd voor publicatie. Op de vergadering in Barcelona 22 oktober zijn criteria in het document ter discussie gesteld. Over de voortgang wordt momenteel navraag gedaan.

Momenteel zijn voorbereidingen gaande om een commissie in te richten die een norm zal gaan schrijven voor 'Stray Currents from AC-systems op pipelines'. De huidige commissie CENELEC/SC9X/WG12c die zich wil bezig houden met dit onderwerp bestaat momenteel uitsluitend uit deskundigen van railways waardoor er onvoldoende expertise beschikbaar is om de risico's te bepalen en maatregelen te nemen om nadelige effecten op ondergrondse pijpleidingen te voorkomen. Omdat er sprake is van verscheidene risico's (corrosie, veiligheid (onder andere brand- en explosiegevaar) en elektrische besturingen) is het essentieel dat er criteria worden opgesteld.

Op het gebied van zwerfstromen door wisselspanning (AC-straycurrents) is door CEOCOR een publicatie beschikbaar die als basis zal fungeren voor de prEN xxx 'Protection against corrosion by stray currents from alternating currents on pipelines'. De CEOCOR publicatie beschrijft hoe een risicobeoordeling kan worden uitgevoerd om na te gaan of een pijpleiding wordt beïnvloed door zwerfstromen (wisselspanning). Waterleidingbedrijven kunnen dit document kosteloos opvragen bij Peter Baars: telefoon (070) 41 44 489.

C. Onderzoek volgende periode

Voortzetting van de volgende onderwerpen in 2002 tot 2004:

- prEN xxxx 'Protection against corrosion by stray currents from alternating current' (nieuw onderwerp in ontwikkeling);
- prEN xxxx 'Effects of electromagnetic interferences caused by AC-railway on pipelines'.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	3.000,--
Besteding in het 1 ^e halfjaar	:	3.000,--
Besteding in het verslagjaar	:	3.000,--

3.5 Normen watermeting en binneninstallaties**3.5.1 CEN/TC92****I Algemeen**

Commissie/werkgroep code	:	CEN/TC 92
Commissie/werkgroep onderwerp	:	Watermeters
Naam deelnemer (s)	:	drs.ing. G.G. van der Burg
Bedrijf deelnemer (s)	:	Kiwa C&K
Nederlandse schaduw commissie	:	Commissie Watermeters
NEN-nummer	:	NC 349 029
Terugkoppelen naar	:	CCW

II Inhoud

A. Doelstelling

Normalisatie van watermeters voor het meten van volumestromen van koud drinkwater en verwarmd water in leidingen, onafhankelijk van de techniek.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

In maart 2001 zijn drie delen van Norm prEN 14154 te weten 'Algemene eisen', 'Installatie-eisen' en 'Testprocedures' gepubliceerd. De kritiek op deze norm is verzameld en op hoofdlijnen besproken tijdens een vergadering in Brussel in Oktober 2001. Vervolgens is alle kritiek in detail besproken tijdens een vergadering van CEN/TC92/WG2 in januari 2002 in Rijswijk. De resultaten van de vergadering zijn verwerkt in de documenten en deze zijn vervolgens naar het secretariaat van AFNOR gestuurd voor vertaling en verdere behandeling door CEN.

C. Onderzoek volgende periode

Voor 2003 is een vergadering gepland in maart voor het opstellen van een vergelijkend document voor de nieuwe normen EN 14154 met de OIML-richtlijnen en de ISO-standards. Deze vergadering zal worden gehouden in Lissabon.

Het belang voor de bedrijfstak is gelegen in uniformering van producteisen aan watermeters. Dit is tenslotte het instrument dat de hoeveelheid af te rekenen kubieke meters drinkwater bepaald. Deze eisen zijn in de afgelopen periode ontwikkeld en voldoen aan de eisen die in de nieuwe Richtlijn voor Meetinstrumenten (Measuring Instruments Directive) worden gesteld aan watermeters. Hiermee is dan voldaan aan de eisen van (in ontwikkeling zijnde) Europese wetgeving.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	3.000,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	439,54
Besteding in het verslagjaar	:	2.640,90

3.5.2 CEN/TC92/WG2

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	:	CEN/TC92/WG2
Commissie/werkgroep onderwerp	:	Algemene eisen watermeters
Naam deelnemer (s)	:	drs.ing. G.G. van der Burg
Bedrijf deelnemer (s)	:	Kiwa C&K
Nederlandse schaduw commissie	:	Commissie Watermeters
NEN-nummer	:	NC 329 029
Terugkoppelen naar	:	CCW

II Inhoud

A. Doelstelling

Algemene eisen en certificatieprocedures voor watermeters binnen het werkgebied van CEN/TC92, met een blik op de toekomstige 'Measuring Instruments Directive' (MID), inclusief de aanvullende normen voor de onderscheiden technologieën.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

Tijdens het verslagjaar is één vergadering van CEN/TC92 georganiseerd. In deze vergadering is alle ontvangen kritiek (ook de Nederlandse) op de pr-EN 14154-1 tot en met 3 besproken. De resultaten van de vergadering zijn verwerkt in de documenten en deze zijn vervolgens naar het secretariaat van AFNOR gestuurd voor vertaling en verdere behandeling door CEN.

C. Onderzoek volgende periode

In 2003 zal er naar verwachting geringe inspanning nodig zijn. De geproduceerde documenten zijn in behandeling bij CEN.

Het belang voor de bedrijfstak is gelegen in uniformering van producteisen aan watermeters. Dit is tenslotte het instrument dat de hoeveelheid af te rekenen kubieke meters drinkwater bepaald voor de bedrijven. Deze eisen zijn in de afgelopen periode ontwikkeld en voldoen aan de eisen die in de nieuwe Richtlijn voor Meetinstrumenten (Measuring Instruments Directive) worden gesteld aan watermeters. Hiermee is dan tegelijkertijd voldaan aan de eisen van (in ontwikkeling zijnde) Europese wetgeving.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	10.000,--
Besteding in het 1 ^e halfjaar	:	5.240,93
Besteding in het verslagjaar	:	7.515,51

3.5.3 NEC 57-1

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	:	NEC 57-1
Commissie/werkgroep onderwerp	:	Afstanduitlezing van meters
Naam deelnemer (s)	:	drs.ing.G.G. van der Burg
Bedrijf deelnemer (s)	:	Kiwa C&K
Nederlandse schaduw commissie	:	Commissie Watermeters
NEN-nummer	:	NC 349 029
Terugkoppelen naar	:	CCW

II Inhoud

A. Doelstelling

De doelstelling van NEC 57-1 is meervoudig:

- het behandelen van documenten afkomstig uit nationale en internationale normcommissies;
- het leveren van commentaar op deze documenten;
- het initiëren van voorstellen richting nationale en internationale normcommissies over stemming, nieuwe standaarden of wijzigen van bestaande standaarden;

- functionaliteit bewaken en compatibiliteit bevorderen.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

Door de verschillende intermediairs naar de diverse (Europese) normcommissies wordt verslag gedaan van de ontwikkelingen. Door de veranderende rol van de nutsbedrijven en netbeheerders, meetbedrijven én de komst van de meetcode voor gas en elektriciteit is er een brede discussie over de gevolgen ervan voor de nutsbedrijven en de leveranciers voor (gas, water en elektriciteitsmeters). De ontwikkelingen worden in de vergaderingen op de voet gevolgd, maar hebben momenteel (nog) geen significante betekenis voor de bedrijfstak van de waterleidingbedrijven.

C. Onderzoek volgende periode

In het komende jaar zullen naar verwachting twee vergaderingen worden belegd waarin de voortgang op het gebied van de normalisatie in relatie tot afstanduitlezing zal worden besproken.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	1.000,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	0
Besteding in het verslagjaar	:	0

3.5.4 CEN/TC164/WG2

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	:	CEN/TC164/WG2
Commissie/werkgroep onderwerp	:	Functionele eigenschappen drinkwaterinstallaties
Naam deelnemer (s)	:	ir. L.M.J.I. Stok en ing. E. van der Blom
Bedrijf deelnemer (s)	:	Tilburgsche Waterleiding-Maatschappij en Kiwa C&K
Nederlandse schaduw commissie	:	Functionele eigenschappen drinkwaterinstallaties
NEN-nummer	:	NsC 349 164 02
Terugkoppelen naar	:	V-WB

II Inhoud

A. Doelstelling

Het opstellen van Europese normen voor leidingwaterinstallaties in gebouwen. Het volgen en begeleiden door de Nederlandse normsubcommissie van de normalisatiewerkzaamheden van de werkgroep. De NsC schaduw het werk van CEN/TC164/WG2. Het voeren van het secretariaat van de NsC.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

WG2 van CEN/TC164 heeft in 2002 één maal vergaderd. De bezorgdheid over de geringe voortgang van het opstellen van de norm EN 806 is bij CEN onder de aandacht gebracht. PrEN 806-2 is ter formal vote gelegd. Nederland heeft een negatief stemadvies uitgebracht. De reden hiervoor is dat eerder ingediende wijzigingsvoorstellen niet gehonoreerd zijn, bijvoorbeeld het voorstel met betrekking tot waterslag. Deel 3 is ter enquiry gelegd. Ook hierop is het nodige commentaar ingediend.

De normsubcommissie heeft viermaal vergaderd. De NsC heeft de eerste herziening van de NEN 1006 afgerond. Het betreft de aanpassingen in verband met de herziene waterleidingwetgeving in Nederland. De norm is aan NEN aangeboden ter uitgifte.

Er is een start gemaakt met de tweede herziening van NEN 1006. Dit betreft de één op één aansluiting met het Bouwbesluit. In het Bouwbesluit zullen de prestatie-eisen worden opgenomen en in NEN 1006 de bepalingsmethoden. Deze norm wordt tevens behandeld in de projectgroep onder auspiciën van het Ministerie van VROM.

De ontwerpnormen prEN 806-2 en prEN 806-3 zijn behandeld.

C. Onderzoek volgende periode

Het beoordelen van het ontwerp van de delen 2, 3, 4 en 5 van de serie EN 806.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)		7.000,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	3.304,15
Besteding in het verslagjaar	:	7.000,--

3.5.5 CEN/TC164/WG4

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	:	CEN/TC164/WG4
Commissie/werkgroep onderwerp	:	Beveiliging drinkwaterinstallaties
Naam deelnemer (s)	:	W.R.F. Derwort
Bedrijf deelnemer (s)	:	Kiwa C&K
Nederlandse schaduw commissie	:	Commissie Beveiligingstoestellen (CBT)
NEN-nummer	:	NsC 349 164 04
Terugkoppelen naar	:	VBT

II Inhoud

A. Doelstelling

Het opstellen van EN-productnormen voor het analyseren van verontreinigingsrisico's van drinkwaterinstallaties als gevolg van terugstroming van vreemde stoffen als ook het selecteren van beveiligingen die drinkwaterinstallaties tegen die risico's beschermen.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

Er is verder gewerkt aan de productnormen voor terugstroombeveiligingen. Nederland is vertegenwoordigd in de diverse AHG's om de bestaande ervaringen met de diverse terugstroombeveiligingen zo goed mogelijk in te brengen. Er is in 2002 deelgenomen aan de AHG's 'A' (Atmosferische onderbrekingen), 'E' (keerkleppen) en werden de ontwerp-normen van de groepen 'D' (beluchters), 'B' (controleerbare terugstroombeveiligingen met een gereduceerde tussenzône met ontlastvoorziening) beoordeeld.

In 2002 is regelmatig overleg gevoerd met de schaduwcommissie CBT om na te gaan welke positie de Nederlandse delegatie moest innemen ten aanzien van het mandaat aangaande materialen in contact met drinkwater. Eind 2002 waren de volgende productnormen gepubliceerd:

- EN 12729 BA;
- PrEN 13076 AA;
- PrEN 13077 AB;
- PrEN 13078 AC;
- PrEN 13079 AD;
- PrEN 13959 EA, EB, EC, ED;
- PrEN 13334 GB;
- PrEN 13433 GA;
- PrEN 14367 CA;
- PrEN 14451 DA;
- PrEN 14452 DB;
- PrEN 14453 DC;
- PrEN 14454 HA;
- PrEN 14455 LA, LB.

C. Onderzoek volgende periode

Voortzetting van de bovenstaande werkzaamheden. Een plenaire vergadering wordt in het eerste kwartaal van 2003 verwacht. Ook de vertaling van de EN 1717 in werkblad 3.8 wordt door de schaduwcommissie CBT verder afgehandeld.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	15.000,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	2.212,62
Besteding in het verslagjaar	:	15.000,--

3.5.6 CEN/TC164/WG13

I Algemeen

Commissie/werkgroep code	:	CEN/TC164/WG13
Commissie/werkgroep onderwerp	:	Water conditioning inside buildings
Naam deelnemer (s)	:	J.J.C. van der Westen
Bedrijf deelnemer (s)	:	Kiwa C&K
Nederlandse schaduw commissie	:	Apparatuur voor het conditioneren van drinkwater
NEN-nummer	:	NsC 349 164 13
Terugkoppelen naar	:	NC 349 164

II Inhoud

A. Doelstelling

Het opstellen van normen voor waterbehandelingsapparatuur in gebouwen binnen het kader van de CEN/TC164. De EN 806 en de nieuwe drinkwaterrichtlijn zijn de belangrijkste referentiekaders voor normen die worden opgesteld binnen het huidige werkprogramma:

- Mechanische filters met een poriëngrootte > 80 µm en < 150 µm (EN 13443-1);

- Mechanische filters met een poriëngrootte tussen 1 µm en 80 µm (EN 13443-2);
- Ionenwisselaars voor het ontharden van water;
- Ionenwisselaars voor het opharden van water (uitgesteld);
- Ionenwisselaars voor nitraatverwijdering (uitgesteld);
- Omgekeerde osmose apparatuur;
- Composiet filters (samengevoegd met 'composietfilters');
- Granulaatfilters (actieve kool filters);
- UV-desinfectie;
- Chemicaliën dosering;
- Deel I (in afwachting van commentaar periode);
- Deel II (uitgesteld);
- Electro-chemische behandeling water met behulp van anodes;
- Onderhoud en service.

B. Voortgang/resultaten en conclusies

Nieuwe voorzitter

Een deel van het jaar 2002 is voorbijgegaan met het kiezen van een nieuwe voorzitter. Beide kandidaten hadden geen meerderheid. Over één van de kandidaten was een deel van WG13 uitermate negatief. Deze negatieve gevoelens konden door betreffende delegaties niet met feiten worden gestaafd. Tijdens een TC164 vergadering is alsnog besloten de heer Dr. I. Wagner van het Duitse TZW tot voorzitter van CEN/TC164/WG13 te benoemen.

EAS en CPD

De apparatuur zelf valt buiten de CPD. Toegepaste stoffen zoals het harsbed van een ionenwisselaar en membranen vallen wel onder het EAS. Omdat de invloed van zowel EAS en CPD op het werk van de WG13 niet helemaal duidelijk is, wordt voorgesteld op de betreffende aspecten niet vooruit te lopen op ontwikkelingen maar de werkzaamheden zo in te richten dat men gelijk op gaat met de werkzaamheden die betrekking hebben op EAS.

Tijdens een vergadering halverwege 2002 heeft WG13 verzocht om meer duidelijkheid over dit onderwerp. Tot op heden is die duidelijkheid uitgebleven.

Mechanische filters

De commentaren na de eerste commentaaronde van NEN-EN 13443-1 zijn verwerkt. Recent is Nederland akkoord gegaan en heeft positief gestemd in de formal vote. Nederland is akkoord gegaan met deze norm. De norm is inmiddels gepubliceerd als NEN-EN 13443-1: 2003.

NEN-EN 13442-2 is ter kritiek gestuurd. De commentaren van NL zijn recent aangeboden aan NEN. Nederland heeft voorgesteld tegen deze norm te stemmen. Sinds de kritiekperiode zijn er nog geen vervolgacties geweest.

Ionenwisselaars

Ontharden van drinkwater

De standpunten tussen de producenten van tijdgestuurde ionenwisselaars en volumegestuurde ionenwisselaars zijn niet nader tot elkaar gekomen in 2002. Op dit moment zijn de verhoudingen dermate dat van enige voortgang geen sprake meer is. Het laatste voorstel om twee normen te maken; een voor de ionenwisselaar zelf en een tweede voor de additionele apparatuur (desinfectie unit en mengventiel). Een van de partijen heeft dit voorstel afgewezen omdat het zijn apparatuur als 'tweede rangs' zou kwalificeren.

Inmiddels hebben de belanghebbenden een gesprek gehad bij CEN in Brussel om uit te impasse te geraken. De resultaten van dit overleg worden gepresenteerd tijdens de volgende vergadering in maart 2003.

Opharden van water

Voorlopig worden er geen acties ondernomen.

Nitraatverwijdering

Voorlopig worden er geen acties ondernomen.

Omgekeerde osmose, microfiltratie en ultrafiltratie

De ad-hoc werkgroep heeft de werkzaamheden aan dit document nagenoeg afgesloten. Verwacht werd dat het eind 2002 zou worden aangeboden voor de zes maanden durende kritiekperiode. Eind 2002 was echter nog steeds geen prEN ontvangen.

(Fosfaat) doseerapparatuur

De ad-hoc werkgroep heeft de werkzaamheden aan deel I afgesloten. Verwacht werd dat het eind 2002 zou worden aangeboden voor de zes maanden durende kritiekperiode. Eind 2002 was echter nog steeds geen prEN ontvangen.

De ontwikkeling van deel II is voorlopig stopgezet.

UV units

De betreffende ad-hoc groep is haar werkzaamheden begonnen. Over de voortgang zal worden gerapporteerd tijdens de volgende vergadering in maart 2003.

Electric dosing systems

Commentaar ronde op prEN 14095 is afgesloten. De commentaren van de lidstaten zijn inmiddels verzameld en rondgestuurd. De vervolgstappen zullen tijdens de komende vergadering in maart 2003 worden besproken.

Maintenance en service

Status is onduidelijk. De voorzitter van de ad-hoc groep is de afgelopen bijeenkomst in 2002 niet aanwezig geweest en heeft niet kunnen rapporteren over de voortgang. Eind 2002 is nog geen prEN ontvangen.

Granulaatfilters en composietfilters

Het werkdocument is nagenoeg gereed om te worden aangeboden aan WG13. Eind 2002 was echter nog steeds geen prEN ontvangen. De voorzitter van de ad-hoc groep is de afgelopen bijeenkomst in 2002 niet aanwezig geweest en heeft niet kunnen rapporteren over de voortgang.

C. Onderzoek volgende periode

- In maart 2003 worden de resultaten verwacht van het overleg bij CEN over de ionenwisselaars. Nederland stelt voor het document ter kritiek te zenden. Voor de leden van WG13 die niet zijn vertegenwoordigd in de ad-hoc groep 'ionenwisselaars' wordt het steeds minder inzichtelijk wat nu de stand van zaken is. Het document ter kritiek zenden geeft dan inzicht. Na de becommentariëring kan dan worden gewerkt aan een document wat op consensus kan rekenen.
- De normen die ter kritiek worden gezonden zullen worden becommentarieerd.
- Er zal worden bekeken of de publicatie van NEN-EN 13443-1 gevolgen heeft voor de watersector en of aanvullende informatie richting waterleidingbedrijven, leveranciers en gebruikers nodig zal zijn.

III Financiën

Budget voor het verslagjaar (begroting)	:	4.500,--
Besteding in het 1e halfjaar	:	2.044,22
Besteding in het verslagjaar	:	4.500,--

